

ZLOČIN U GRUBORIMA

Izveštaji s praćenja suđenja

24. studenoga 2011. godine – objavljivanje predmeta glavne rasprave, sastava Vijeća, utvrđivanje istovjetnosti optuženika, čitanje optužnice, izjašnjavaње o krivnji, dokazni postupak

Ovo ročište glavne rasprave nismo pratili. Izveštaj je napisan na temelju zapisnika s rasprave.

Izveštava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Predsjednik vijeća najprije je utvrdio da je rješenjem izvanraspravnog vijeća broj Kv-rz32/11 od 4. listopada 2011. protiv trećeoptuženog Igora Benete određeno suđenje u odsutnosti. Citirano rješenje postalo je pravomoćno 21. listopada 2011.

Zatim je uslijedila objava predmeta glavne rasprave, sastava Vijeća te utvrđivanja istovjetnosti optuženika.

Čitanjem optužnog akta započela je glavna rasprava u kaznenom postupku protiv I. opt. Franje Drlje, II. opt. Bože Krajine te III. opt. Igora Benete. Prvooptuženik i drugooptuženik lišeni su slobode pa su na glavnu raspravu dovedeni iz pritvorske jedinice Zatvora u Remetincu.

Optuženici su izjavili da se ne smatraju krivima za počinjenje kaznenog djela za koje ih se tereti optužnim aktom K-DO-358/09 od 15. prosinca 2010. (s obzirom da se trećeoptuženiku sudi u odsutnosti, smatra se da se o krivnji za kazneno djelo koja mu se stavlja na teret očitovao negativno). Na izričit zahtjev prvooptuženik je iznio obranu na početku dokaznog postupka.

Obrana I. opt. Frane Drlje

Najprije je izrazio zgražanje nad počinjenim zločinom te ustvrdio da ga on nije počinio. „Nesporno je da sam ja 25. i 26. kolovoza 1995. godine bio u toj akciji i da je 26. kolovoza moja postrojba vraćena u u bazu, u Zagreb. Znatno kasnije obavještajno-političke strukture su počeli tražiti pisana izvješća o tome i ja sam bio jedini koji je odbio pisati izvješće za to, jednostavno zato jer nisam htio činiti to retroaktivno i lažno, želio sam govoriti istinu. Nakon toga počinjene me se "sotonizirati" u sredstvima javnog mijenja, a ubrzo sam priveden u Ravnateljstvo policije kako bih preuzeo poziv Haškog tribunala da me se u svojstvu osumnjičenika ispita u zagrebačkom uredu Suda. Inače, po stažu, ja sam jedan od najstarijih pripadnika Anti-terorističke jedinice Lučko, njezin sam pripadnik od osnivanja, kao instruktor obučavao sam specijalce. U nekoliko navrata odbio sam promaknuća i ordene jer su ih uz mene trebale dobiti i osobe koje u akcijama nisu niti sudjelovale“, naveo je optuženik u obrani.

Potvrdio je da je s nepravomoćno osuđenim generalom Markačem razgovarao 26. kolovoza 1995. prilikom postrojavanja u selu Oklaju. „Tada je general Markač vikao na nas zbog kuća koje su gorjele u Ramljanima. Od svih nas postrojenih, jedini sam ja digao glavu i rekao mu, zašto se dere na nas, svoje specijalce, jer bi izginuli da neki nisu uzvratili vatru. Tamo je doista došlo do okršaja s neprijateljskim vojnicima. To je vidljivo i iz izvješća koje se nalazi u spisu. Selo Grubori

locirano je sjeverozapadno od Knina prema bosanskoj granici, dok se Ramljani nalaze tridesetak kilometara dalje, od Knina prema jugu. Upravo zato general Markač nije imao osnova prebacivat nam zbog zločina počinjenog u Gruborma“, objasnio je I. opt. Frane Drljo iznoseći dio obrane.

Odluka Vijeća o dokaznim prijedlozima

Vijeće je usvojilo sve dokazne prijedloge obrane optuženih.

Neposredno, tijekom glavne rasprave ispitat će se svjedoci Mario Viduka, Neven Juričić, Stjepan Žinić, Branko Balunović, Josip Čelić, Zdravko Janić, Josip Turkalj, Slavko Turudić, Anto Jurendić, Tihomir Babok, Josip Barun, Ivo Galić, Ivica Golčić, Stjepan Bego, Marijan Huško, Vjekoslav Hegedušić, Renato Išpan, Siniša Kebet, Ante Knežević, Adolf Krizmanić, Branko Krpan, Davor Kovačev, Zdravko Lončar, Mladen Grgić, Ivica Matanić, Sergej Latin, Joso Luketić, Kruno Mihalinić, Renato Novak, Petar Novaković, Drago Palijan, Milan Porobija, Nenad Petek, Zlatko Poljak, Igor Radočaj, Željko Vidaković, Josip Mihaljević, Dražen Čurković, Ivan Šper, Marijan Šoša, Živko Ilija, Ivica Delimar, Zlatko Šmuc, Stjepan Buhin, Ivan Barić, Zoran Novosel, Miroslav Elek, Čedo Romanić, Zvonko Gambiroža, Joško Morić, Mladen Puček, Marko Gojević, Miloš Mihić, Damir Cvetko, Karolj Dondo, Jozo Bilobrk, Ivica Vrtičević, Franjo Đurica, Ivan Krvavica, Slavko Raspović, Jovo Grubor, Tomislav Kartelo, Veselin Karanović, Jure Ninčević.

Pročitat će se dokumentacija navedena u točki 3. optuženog akta. ¹

Također, izvest će se dokazi koje je u spis predao **branitelj prvooptuženika**, odvjetnik Ljubo Pavasović Visković. ²

¹ Materijani dokazi navedeni u točki 3. optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu broj K-DO-358/09 od 15. prosinca 2010. u nastavku: uvid u kartu šireg područja Plavlanske doline, izvješća pomoćnika zapovjednika ATJ “Lučko” Josipa Čelića od 25. kolovoza 1995., izvješće načelnika Odjela za borbu protiv terorizma Zdravka Janića od 25. kolovoza 1995., izvješća pomoćnika ministra unutarnjih poslova general pukovnika Mladena Markača od 26. 8. 1995., izvješća vođa grupe ATJ “Lučko” od 25. 8. 1995., rješenja i personalna dokumentacija MUP-a RH na ime Frane Drljo, Branka Balunovića, Bože Krajine i Stjepana Žinića, dokumentacija o pronalasku leševa i identifikaciji za pok. oštećenice i oštećenike Miloša Grubora, Milku Grubor, Jovu Grubor, Mariju Grubor i Đuru Karanovića, dopis MUP-a, Uprave za tehniku, Odjel prometne tehnike od 20. 7. 2001., dokumentacija o ekshumaciji, obdukciji i identifikaciji mrtvih tijela pok. Miloša Grubora, Milke Grubor, Jove Grubora, Marije Grubor i Đure Karanovića, popis pripadnika ATJ “Lučko” koji su dana 25. 8.1995. sudjelovali u akciji “Olujla – obruč”, zapisnik o očevidu PU Šibensko-kninske, PP Knin od 6.10.2009., zapisnik o eshumaciji Županijskog suda u šibeniku od 17. i 18. studenog 2009., preslika službene zabilješke načelnika PP Knin Miloša Mihića od 26.8.1995., preslika izvanrednog izvješća Ministarstva obrane Ureda za UN i EU Izvornog ureda Knin od 26.8.1995., dopis Ureda UN u Ženevi, Centra za ljudska prava, specijalne izvjestiteljice za ljudska prava Elizabeth Rehn od 27.2.1996.

² Branitelj prvooptuženika predao je u spis te predložio da se tijekom dokaznog postupka pročitaju: ovjereni prijevod iskaza svjedoka Branka Balunovića, kojeg je ovaj dao pred MKSJ-om u Haagu 19. i 20. travnja 2010. g., broj IT-06-90-T u postupku protiv A. Gotovine i dr., ovjeren prijevod sjedоčjenja Stjepana Žinića danog pred Haškim sudom 14. travnja 2010. g. u istom predmetu, ovjeren prijevod iskaza svjedoka Aluna Robertsa od 21. srpnja 2008. g., u istom predmetu, ovjeren prijevod svjedočjenja Edwarda Flynna danog u sudnici Haškog suda 9. travnja 2010. g., izvješće ISO Stjepana Žinića vezano za akciju 25. kolovoza 1995., izvješća koja se odnose na istu akciju, a koja su napisali Branko Balunović i Božo Krajina (sve pribavljeno iz spisa MKSJ-u broj IT-06-90-T protiv A. Gotovine i dr.), zapovojjed zapovjednika ATJ “Lučko” Josipa Turkalja od 1. rujna 1995. te njegovo izvješće od 20. rujna 1995., podaci o naoružanju od

Tijekom dokaznog postupka preslušat će se snimke telefonskih razgovora okrivljenika koji su prethodili uhićenju trećeoptuženika, a zabilježeni su na CD-u koji je **braniteljica opt. Benete** priložila u spis predmeta. Na njen prijedlog izvršit će se uvid u spis kaznenog predmeta Općinskog suda u Šibeniku broj Kir-804/09 kao i spis Županijskog državnog odvjetnika broj POV-6/09.

Glavna rasprava će biti nastavljena **13., 14. i 15. prosinca 2011. u 9,00h.**

19. siječnja 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izvjestava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate i Veselinka Kastratović, Centar za mir Osijek, predstavnici braniteljskih udruga, supruga drugooptuženika, Mario Vrandečić, novinar HINE te Ana Raić, novinarka Novog lista.

Predsjednik vijeća je objasnio da se zbog izvadka iz matice umrlih čije je sačinjavanje u tijeku te stoga u formalno-pravnom smislu nisu osigurani uvjeti za obustavu postupka, još uvijek u odnosu na trećeoptuženog Igora Benetu koji je prema policijskom zapisniku počinio samoubojstvo, provodi suđenje u odsutnosti.

U nastavku dokaznog postupka danas su neposredno saslušana dva svjedoka, tempore criminis pripadnici Atiterorističke jedinice "Lučko".

Svjedok Neven Jurčić

"Nadao sam se da će počinitelji ovog zločina imati toliko ljudskosti da to na kraju priznaju, da nevinu ne bi bili zbog njih u Haagu. To je sramota za cijelu državu i za cijelu jedinicu", započeo je svjedok svoj iskaz.

Kritične zgrade jedinica je bila podjeljena u četiri grupe čije su vođe bili Stjepan Žinić, opt. Božo Krajina, Branko Balunović i prvooptuženi Frano Drlje. Išlo se u rutinsku akciju pretresa terena koji se pregledavao po frontalnom principu. S njim u grupi kojom je zapovijedao prvooptuženi Frano Drlje bio je i Igor Radočaj. Svaki zapovjednik skupine dobio je svoju zonu odgovornosti, a nakon svake akcije slijedilo je podošenje najprije usmenog, a potom i pisanog izvješća. U pogledu izvješća o potrošenom streljivu koje se bez problema moglo zadužiti, nije bilo potrebe podnositi ga. Također, svatko je sukladno osobnim preferencijama mogao birati naoružanje o čemu se uredno vodila evidencija.

Po pravcu djelovanja kretali su se mješovito, frontalno i u koloni, ovisno o konfiguraciji terena.

"To je trebala biti rutinska zadaća pregleda terena, ali kad sam prolazio selom vidio sam zapaljene kuće, a na kraju i dva tijela, starijeg muškarca i žene. U selu sam tada vidio i prvooptuženika, Berislava Garića, Slavka Turudića, Iliju Živko. Povremeno se čula i pucnjava",

20. svibnja 2004., dokument OA "Knin 95" od 23. kolovoza 1995., potpisanog od general bojnika Mile Čuka, izvješće sektora specijalne policije MUP-a – sastavni dio spisa MKSJ-u Gotovina i dr., dopis MUP-a RH PU Šibensko-kninske od 9. lipnja 1994., skicu svjedoka Aluna Roberta, dnevni izvještaj "HRAT" od 8.-11. rujna 1995., ratni put ATJ "Lučko" uz popratni dopis od 6. veljače 1998.

rekao je svjedok, dodajući da ih je, po povratku iz akcije, general Mladen Markač postrojio i "vrlo emotivno reagirao dajući im do znanja da se tako nešto nije smjelo dogoditi".

Svjedok se prisjetio da je prvooptuženi Frane Drljo na to uzviknuo: "Ja sam to napravio i tko mi što može", navodeći da ga je upravo to uvjerilo da je Drljo krivac za zločin u Gruborima u kolovozu 1995. godine.

Rekao je da svi u postrojbi znaju znaju tko je ubijao, navodeći imena Igora Benete i Drlje, ali da ih on osobno nije vidio da to čine.

Svjedok Igor Radočaj

"Tog 25. kolovoza 1995. u područje Plavlanske doline dovezli smo se puhovima radi pretrage terena. Možda će zvučati neozbiljno no, to je naprosto bila šetnja. Ja, selo vidio nisam, iz novina sam pročitao da su to bili Grubori. Drago Palijan, Neven Juričić, Marijan Šoša su na terenu bili u mojoj neposrednoj blizini. Padala je kiša i kretali smo se u grupicama jer se na početku ustanovljena formacija ubrzo raspala, a nije niti postojala distinkcija između vojnika i zapovjednika", objasnio je svjedok.

"Branko Balunović me je u trenutku psihičkog rastrojstva nazvao te mi sugerirao da skupa složimo priču oko događaja u Gruborima, jer da on kao jedna od karika u zapovjednom lancu ne može zbog obitelji i dvoje djece ići u zatvor. Ja sam mu odgovorio da nikakvu priču neću izmišljati", prisjetio se svjedok dodajući da ovom nije rekao kako je vidio optužene Drlju i Benetu da čine masakr u Gruborima.³

Tijekom glavne rasprave svjedocima je parcijalno prikazan video- uradak koji su snimatelji HRT-a i UN-a zabilježili 25. kolovoza 1995. u zaselku Grubori. Na simci je većina stambenih i gospodarskih objekata u plamenu. Svjedoci nisu prepoznali lokalitet kao poprište zločina.

13. veljače 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izveštava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate novinari te predstavnik braniteljske udruge

U nastavku dokaznog postupka danas su neposredno saslušana dva svjedoka, tempore criminis pripadnici Atiterorističke jedinice "Lučko".

Svjedok Kruno Mihalinić

25. kolovoza 1995. svjedok je s ostatkom grupe pod zapovjedništvom opt. Bože Krajine pretraživao teren u okolici Knina kako bi se osigurao prolazak "Vlaka slobode", kojim je tadašnji predsjednik Hrvatske Franjo Tuđman putovao prolazeći kroz Krajinu netom preuzete od kontrole Srba. Prisjetio se da su razvijeni u strijelce prošli pored nekog sela no, nije vidio nikakve civile, ni

³ Tijekom istražnog postupka Igoru Radočaju bio je predložen iskaz svjedoka Branka Balunovića u kojem ovaj navodi da su mu Radočaj i Marjan Šoša pripovjedali da su vidjeli počinitelje masakra u selu Grubori i da su to bili Franjo Drljo i Igor Beneta. Radočaj je demantirao ovaj navod. (Optužnica Županijskog državnog odvjetništva, broj K-DO-358/09 od 15. prosinca 2010. g., str. 6.).

žive ni mrtve, niti je čuo pucnjavu. "Znate čovjek ima kabanicu, padala je kiša, ne čuje se. Možda je to bilo sa strane, možda je moja grupa prije tuda prošla. Sjećam se selo je meni bilo s lijeve strane i to je bilo jedino selo pored kojeg smo prošli tog dana. Zaključio sam da se radi o selu po tome što sam vidio jednu bijelu, veću kuću kao i obrise drugih kuća. Tada su uz mene bili policajci Hegeđušić, Kovačev, Viduka", objasnio je svjedok.

Grupe su formirane u bazi, u Lučkom, prije početka akcije. Drugi zapovjednici grupa bili su instruktori Balunović i Žinić. Tijekom akcije pretraživanja terena optuženog Krajinu nije vidio, ali predmnijeva da je bio bočno od njega. Inače, za ubojstava civila doznao je kasnije, iz medija, a nakon što mu je branitelj predočio sadržaj izvješća sačinjenog nakon akcije po opt. Boži Krajini ustvrdio je njegova grupa nije imala borbene kontakte na terenu.

"Mislim da smo na terenu ostali i drugi dan, a noćili smo u školi u Gračacu. Ne sjećam se da nam se prije, odnosno nakon akcije obratio general Markač. Inače, Drljo je bio instruktor i obučavao je cijelu jedinicu. Nije imao svoju grupu, a mogao je jedino pojedine pripadnike postrojbe zbog zdravstvenih problema osloboditi vježbanja. Ističem da je pripadnike postrojbe pismeno mogla pohvaliti i nagraditi, ali i inicirati pokretanje stegovnog postupka osoba na dužnosti zapovjednika grupe. Također, vezano za korištenje godišnjeg odmora trebao sam se obraćati zapovjedniku svoje grupe", dodao je svjedok.

Svjedok Siniša Kebet

Dao je gotovo identičan iskaz navodeći da zbog konfiguracije terena nije vidio civile, pucnjavu niti dim iz zapaljenih kuća u selu Grubori. "Nitko nam precizno nije rekao kuda idemo. Nisam imao uvid u zemljovid i nisam znao gdje se nalazi pruga. U svakoj konkretnoj akciji onaj tko zapovijeda ljudima na terenu ima uvid u zemljovid, a zapovjednik grupe kojoj sam pripadao skupa s Vidukom, Ninčevićem, Mihalinčićem, Novakovićem itd. bio je Božo Krajina. Drlje nije imao zapovijedne ovlasti, on je obučavao sve pripadnike ATJ "Lučko", dodao je svjedok.

Zastupnik optužbe priložio je u spis dopis Ravnateljstva policije – krim. policije od 12. srpnja 2004. s nalazom i mišljenjem Centra za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja "Ivan Vučetić" od 17. svibnja 2004. koje se odnosi na balističko ispitivanje čahura i tri fragmenta zrna metka pronađenim na mjestu zločina.

Predsjednik vijeća naložit će dodatno balističko vještačenje cjelokupnog naoružanja, radi se o 17 pušaka, kako bi se eventualno utvrdilo je li metak čija je čahura pronađena na mjestu događaja i koja je vještačena u navedenom nalazu i mišljenju, ispaljena iz oružja kojim je bila zadužena postrojba ATJ "Lučko".

Glavna rasprava se nastavlja **1. ožujka 2012. u 9,00h**. Tada bi se trebala ispitati četvorica bivših pripadnika ATJ "Lučko".

01. ožujka 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izvjestava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, novinari te predstavnik braniteljske udruge

Vijeće je u odnosu na trećeoptuženika **Igora Benetu**, koji je prema policijskom zapisniku počinio samoubojstvo još prošle godine i kome se do danas sudilo u odsutnosti, sukladno odredbi čl. 166. ZKP-a postupak obustavilo. Naime, iz Matičnog ureda Gračac u međuvremenu je pristigao izvadak u kojem je konsatirana činjenica smrti optuženika te su se time stekli formalno-pravni uvjeti za obustavu kaznenog postupka o odnosu na njega.

Dokazni postupak nastavljen je neposrednim saslušanjem dvojice svjedoka, koji su temopre criminis bili pripadnici Antiterorističke jedinice "Lučko".

Marijan Huška i Anto Jurendić tijekom akcije pretraživanja terena, u dolini Plavno, nisu bili u Gruborima, niti su bilo što vidjeli i čuli. Opt. Frane Drljo kao instruktor specijalističke obuke nije bio u sustavu zapovjedanja niti je imao zapovjedne ovlasti dok je opt. Božo Krajina u organizaciji jedinice, izvan akcije pregleda terena koja je dio činjeničnog supstrata, bio zapovjednik jedne grupe. Postrojba pod zapovjedništvom Josipa Čelića nije djelovala u grupama. Detaljnije o sadržaju svjedočenja u nastavku.

Svjedok Marijan Huška

Cilj akcije koja je dio optužnog akta bio je pronalaženje pripadnika terorističkih grupa, okončana je prolaskom "Vlaka slobode". U akciji je sudjelovalo 30 – 40 pripadnika. " U akciji Josip Čelić bio mi je neposredni nadređeni. Ne sjećam se da su ovom prigodom sredstva veze uopće korištena.⁴ Dim sam vidio u daljini, u jedan, dva navrata no, ne znam što je gorilo. Za događaje u Gruborima saznao sam iz vizualnih te tiskovnih medija. Naseljenih mjesta uopće se ne sjećam. Inače, tijekom akcije postrojba se zbog konfiguracije terena kretala kombinirano, pokrivajući prostor od oko 500 metara, a kolone su formirane nasumice s razmakom između pripadnika postrojbe od 10 – tak koraka na čistini", obrazložio je svjedok.

Svjedok Anto Jurendić

"Josip Čelić vodio je sredinu postrojbe, tijekom te konkretne pretrage terena, desno krilo držao je Krajina, ja sam bio krajnji lijevi. Krajinu doduše, tada nisam vidio, već tu informaciju crpim iz izvješća koje je on potpisao, a predočeno mi je od strane haških istražitelja. Drljo je također bio na lijevoj strani, vidio sam ga nekoliko puta dok smo se uspinjali i kasnije kod prelaska nabujalog potoka, a pronašao mi je i sat koji mi je ispao kad sam se poskliznuo. Radio vezom, odnosno motorolom, pozvao sam Čelića jer sam putem zatekao civila. Došao je sa svojim "intimusom" Balunovićem i preuzeo tu osobu. Tko je nakon njegovog odlaska preuzeo zapovjedanje postrojbom, ne znam. Inače, Zdravko Janjić bio je zapovjednik svih specijalnih postrojbi, Čelić je zapovjedao antiterorističkom jedinicom "Lučko", tom prigodom podignuto je čak 600 njezinih pripadnika, dok sam ja bio zadužen za kontakt s osječkom postrojbom lociranom lijevo od nas", objasnio je svjedok.

Glavna rasprava se nastavlja **23. ožujka 2012. u 9,00h** i tada bi trebala biti ispitana četiri svjedoka među kojima i jedan od oštećenika.

⁴ "Ja na terenu nisam imao uređaj za vezu, imali su ih vođe grupa i zamjenici vođa grupa, a što je determinirano podjelom jedinice na policajce, instruktore, vođe grupa i zapovjednike", iskazivao je svjedok tijekom istražnog postupka.

23. ožujka 2012. godine – dokazni postupak

Izvyštava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Jelena Đokić Jović, Documenta, novinari, predstavnici braniteljskih udruga iz Domovinskog rata

Utvrđeno je da nije pristupio svjedok Karolj Dondo za kojeg je dostava poziva uredno iskazana, a isti nije opravdao sudu svoj nedolazak.

Nastavljen je **dokazni postupak**.

Svjedok Jovo Grubor

Iskazao je da je na poziv promatrača UN-a došao u zaseok Cvijanovići, u kuću Đure Cvijanovića, zajedno sa Savom Kurajicom, gdje je dobio zadatak, budući da pozna taj teren, da jedan vod hrvatskih vojnika odvede do željezničke pruge. Na tom sastanku bilo je i pripadnika HV-a i MUP-a. Drugu grupu vojnika vodio je Kurajica. Do pruge im je trebalo oko sat i pol vremena. Tom prugom, koja je išla preko Bosne, trebao je proći tadašnji predsjednik Franjo Tuđman. Nakon što je odveo vojnike do pruge, vratio se u Grubore i ljudima je rekao da otiđu u Plavno, radi zaštite i daljnjih dogovora s UN-om. Isto je potom pošao reći i stanovnicima zaseoka Đurići i Kurajice, odakle se spustio i sam do Plavnoga, do kuće Kuzmana Pajića. Taj silazak od Grubora do Plavnog trajao je oko sat vremena, a putem je vidio jednu 'klapu' vojnika u uniformama, 20-30 njih, koji su se 'raširili' i u formaciji 'ko strijelci' išli od Perića, od crkve, prema gore, prema Gruborima. Dok je bio u kući Kuzmana Pajića, rečeno mu je da Grubori gore. Od tamo je s vojskom i UN-om otišao u Bašinc, a zatim vozilom dalje do Grubora. Putem nije vidio druga vozila. Svi koji su ga poslušali i otišli u Plavno su preživjeli, a oni koji su ostali u Gruborima su pobijeni i poklani. Pobili su sirotinju, stoku, krave, prasad, rekao je svjedok. U Gruborima je bilo 30-40 kuća i on je imao popis koje su kuće zapaljane. Jovu Grubora je našao zaklanog, što je zaključio po ozljedama na njegovu vratu, na međi, na izlazu iz sela, a njegove tri krave, ubijene, na 15-ak metara od njega. Tijela Đure Karanovića i Milke Grubor, koji nisu bili zaklani, našao je 50 do 100 metara dalje od tijela Jove Grubora, uzbrdo, na 10-ak metara od šume.

Na poseban upit zamjenika ŽDO iz Zagreba, svjedok je iskazao da je on grupu hrvatskih vojnika vodio od Cvijanovića, preko Kurajica i Grubora, do Krivanjske Previše. Sava Kurajica je svoju grupu vodio od Cvijića preko Opačića na Đurića Previše. Jovo Grubor je kazao da tada nije padala kiša, tek poslije da je počela padati.

Na pitanje branitelja I optuženoga, odvjetnika Pavasovića Viskovića, svjedok je odgovorio da su vojnici koje je vidio kako od Perića idu prema Gruborima, išli dosta u širinu, 1-2 metra udaljeni jedan od drugoga. Tu se nalazi makadamski put, okolo je šuma i drača koja je prohodna, a s desne strane, gledano prema Gruborima, oko 100 metara od puta nalaze se potok i mlinovi.

Na upit branitelja I optuženika, odvjetnika Stanića, svjedok je odgovorio da je ljude iz sela Grubori, Đurići i Kurajice slao u zaseok Bašinc, kod škole i crkve, što je zapravo centar Plavnoga, kako bi se tamo našli s predstavnicima UN-a. Iz Bašince se vide Grubori. Pripadnici UN-a odredili su njega i još nekolicinu ljudi da stanovnike okolnih zaseoka pozovu na sastanak u školu. Rekao je da su Krivanjska Previše i Đurića Previše udaljene oko 10 kilometara.

Na poseban upit predsjednika vijeća, svjedok je iskazao da je grupu hrvatskih vojnika iz Cvijanovića do pruge vodio preko Grubora jer je tuda išao put, a ne zato jer bi mu oni tako bili naložili. Rekao je također da kad se u Grubore ulazi iz smjera Bašince i Vukobrata, s desne strane od puta nalazi se oranica, s lijeve strane je šuma, a naprijed je brdo Orlovica. Nakon što mu je predsjednik vijeća predočio video-snimku iz spisa naziva „snimka ubojstva u Gruborima“, svjedok se nije mogao očitovati o tome da li se kuće u plamenu, koje se vide na snimci, nalaze u Gruborima, ali je prepoznao osobu sa snimke, rekavši da se radi o Dušanki, mještanki Grubora, čiji je suprug Miloš Grubor, nadimka Mićo, zvani Kalavić, kritične zgrade ubijen, a čije se tijelo također vidi na snimci, kako leži na podu sobe.

Svjedok Marijan Šoša

Rekao je da je sudjelovao u akciji čišćenja terena, uoči prolaska Vlaka Slobode. Njihova jedinica ATJ Lučko u ovoj akciji nije bila podjeljena u grupe. Padala je kiša i bila je magla. Neposredno nadređeni mu je bio Josip Čelić, ali on nije sudjelovao u akciji na samom terenu, a ne zna je li ga i tko ga je mijenjao na položaju zapovjednika. U akciji, koja je trajala 3-6 sati, i završila je kod nekog potoka, sudjelovalo je 30 do najviše 60 pripadnika njihove postrojbe. Rekao je da se ne sjeća kako su odredili smjer kretanja i kako su znali za svoj cilj. Imao je tada upalu uha i šavove na nozi pa je bio zaokupljen svojim bolestima. Specijalističku obuku u jedinici provodili su instruktori. Svjedok nije potvrdio dio iskaza svjedoka Branka Balunovića iz istrage, u kojemu isti u odnosu na njega kaže da mu je I opt. Drljo prijetio pištoljem da će ga ubiti ako ikome kaže što je vidio u selu Grubori. Naprotiv, iskazao je da mu je 16. 12. 2009. godine svjedok Igor Radočaj rekao da su svjedoci Branko Balunović, Stjepan Žinić i Josip Čelić iskonstruirali priču o kritičnom događaju za DORH, a da su od Radočaja tražili da je potvrdi. Branko Balunović je zvao svjedoka na mobitel, ali on mu se nije javio na pozive jer nije htio s njim razgovarati niti lažno potvrditi njegov iskaz. Dodao je da se sljedećega dana, u Zagrebu, gdje je bio došao na liječnički pregled, između zgrada MUP-a i HEP-a, u Vukovarskoj ulici, u jednom kafiću, našao, zajedno s Igorom Radočajem, sa svjedokom Nevenom Juričićem, koji je bio u panici, plakao je i govorio da trebaju potvrditi Balunovićev iskaz iz istrage jer i on i žena rade u MUP-u i u suprotnom im prijeti otkaz.

Na pitanje branitelja I optuženog, odvjetnika Pavasovića Viskovića, svjedok je rekao da mu njegov branjenik nikada nije prijetio.

Svjedok Damir Cvetko

Započeo je svoj iskaz rekavši da mu je žao da su ti časni ljudi na optuženičkoj klupi jer to nisu zaslužili. Rekao je da je *tempore criminis* obavljao vojno-obavještajne poslove. Nakon što mu je prikazana vojna karta akcije čišćenja terena koja prileži spisu, svjedok je potvrdio da ju je on napravio i protumačio je oznake koje su na istoj ucrtane. Svaka skupina u nekoj jedinici je dobila po jedan izvod iz ove karte. Za vrijeme trajanja akcije je preko radio-veze čuo da je bilo kontakta s neprijateljem, ali nije znao je li se radilo o ATJ Lučko.

Braniteljica II optuženoga, odvjetnica Sloković, izjavila je da je njen odvjetnički ured branio optuženog Mladena Markača pred MKSJ-om te da posjeduje zapisnike o saslušanju svih svjedoka ispitanih tijekom glavne rasprave u kaznenom postupku protiv opt. Gotovine *et al.* koje je Sud zatražio od MKSJ-a putem Ureda za suradnju MKSJ-a u Zagrebu. Isti su na engleskom jeziku, a braniteljica II optuženog Krajine će ih dostaviti u spis.

Glavna rasprava je odgođena, a nastavak je zakazan za **2. svibnja 2012. godine u 9 sati**.

Zapažanje monitora: Iako predsjednik vijeća čini sve što je u njegovoj mogućnosti kako bi osigurao najbolje uvjete u ograničenom prostoru sudnice, koja je premala s obzirom na povećani interes javnosti, ponovno ukazujemo da su tehnički uvjeti za održavanje ovakvog suđenja neadekvatni, što je izazvalo i negodovanje predstavnika udruga iz domovinskog rata, od kojih su neki pri izlasku iz sudnice uvrijedili pravnike organizacija civilnog društva koje sustavno promatraju suđenja za ratne zločine, nazvavši ih prostim i pogrđnim imenima.

02. svibnja 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izještava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, novinari te predstavnici braniteljskih udruga

Dokazni postupak nastavljen je neposrednim saslušanjem četvorice svjedoka, koji su tempore criminis bili pripadnici Antiterorističke jedinice "Lučko". Različito su opisali tijek akcije te ustvrdili kako nisu vidjeli ubojstva srpskih civila ni zapaljene kuće. Tijekom današnjeg ročišta svjedočio je i Marko Gojević, tadašnji zamjenik generala Ivana Čermaka, pravomoćno oslobođenog pred Međunarodnim kaznenim tribunalom za bivšu Jugoslaviju za zločine počinjene tijekom akcije "Oluja", kao i Jozo Bilobrk zadužen za humanu asanaciju terena.

Svjedok Marko Gojević

On je kazao kako je Čermak tada dobio dojavu da su pripadnici specijalne policije tijekom čišćenja terena naišli na zaostale neprijateljske vojnike te da je došlo do sukoba pri čemu su stradali i civili.

"Koliko se sjećam, kad smo došli u Grubore, samo jedan objekt je tinjao. Ne razumijem se u policijske poslove i ne znam da li je netko obavio očevid, doduše, kod mrtvog tijela vidio sam pripadnike temeljne policije no, ne znam što su oni točno poduzimali. Mrtvo tijelo muškarca u kariranoj košulji ležalo je potrbuške, a osim ovog vidio sam još jedan leš", objasnio je svjedok.

Tada je u selu boravio i Željko Sačić, tadašnji zamjenik zapovjednika Specijalne policije MUP-a, u pratnji pripadnika Specijalne policije. "Došli su terenskim automobilom, a mi smo ih čekali na samom ulazu u Plavno, na mostiću. Tada je i Čermak dao intervju za televiziju objasnivši da su dečki imali borbeni kontakt s neprijateljskim vojnicima", rekao je svjedok.

Svjedok Jozo Bilobrk

Jozo Bilobrk rekao je da očevid u Gruborima nije obavljen jer su, nakon humane asanacije i identifikacije, mrtve odvezli na pokop u Knin. U selo Grubore dovezao ih je Sačić terencem, a skupa s njima tada je bio i Čermak. "S Čermakom i Sačićem našao sam se u Plavnom, a potom smo svi otišli u Grubore gdje je pronađeno 5 ili 6 tijela. Jedno tijelo je bilo na otvorenom

prostoru, na livadi, izvan kuća. Fotografirali smo pronađene posmrtno ostatke te ih snimili kamerom. Cjelokupan materijal predali smo neposredno nadređenom, Ivanu Nekiću", objasnio je svjedok.

Iako je u istrazi svjedočio da je netko od ljudi koji su bili uz Čermaka rekao kako bi uz mrtve trebali staviti oružje, danas je objasnio da su pripadnici vojske i policije oružje ostavili u automobilima kako ne bi plašilo preživjelo stanovništvo.

Svjedok Slavko Turudić

"Moj je zadatak bio da s četvoricom ili petoricom kolega pregledam kuće na lijevoj strani sela. Obavili smo to za petnaestak minuta i pričekali ostale. U koloni smo izašli iz sela. Nisam čuo nikakvu pucjavu, nisam vidio nikakve civile niti znam išta o paljevini kuća ili mrtvim civilima. To je sve rekla-kazala, vrlo neozbiljno i opasno", ustvrdio je svjedok .

Sredstvima veze tijekom akcije raspolagali su instruktori i pomoćnici zapovjednika te vođe specijalističkih grupa. "Ne sjećam se tko mi je izdao zapovjed za obavljanje pregleda kuća, Krajina je bio pomoćnik zapovjednika no, njega tijekom akcije nisam vidio, možda je to bio i Balunović. Josip Čelić je zasigurno bio. Drljo je bio prirodni vođa zbog svog autoriteta", objasnio je svjedok.

Svjedok Tihomir Babok

Tijekom akcije nije bio u Gruborima niti je vidio kuće, osim na početku akcije. Reкао je da ih je zapovjednik akcije Josip Čelić rasporedio u skupine, a njegovom je zapovijedao Stjepan Žinić. U vezi sa Žinićevim izvješćem, po kojem je bilo sukoba s četnicima i čule su se detonacije, svjedok je rekao kako on tog dana to nije doživio.

Svjedok je rekao i da im se poslije obratio zapovjednik specijalne policije Mladen Markač, ali se nije mogao sjetiti što im je govorio.

Prije akcije Čelić im je rekao da su na tom području civili i da ih ne diraju.

Svjedok Josip Barun

Tog dana nije vidio nikakvo selo, nikakve civile ni vojnike te je dodao da ni u kakvu sukobu s neprijateljskim vojnicima nije sudjelovao.

"Kada je sve to počelo, pripadnici postrojbe bili su pod velikim pritiskom koji je na njih radilo Ravnateljstvo policije. Neki su mi se kolege žalili kako im se sugerira da je za sve kriv Drljo. Kad sam bio u sjedištu kriminalističke policije, i meni su govorili da znaju tko je počinio zločin. Govorili su mi: "Mi znamo da vi niste ništa napravili, ali svi ćete završiti u pritvoru pa ćete o tome razmišljati". Odgovorio sam im neka me onda odmah vode u pritvor jer ne mogu lažno svjedočiti. To je kazneno djelo, a i nije moralno. Tada su mi rekli da nisu to baš tako mislili. Nisu mi spominjali nikog drugog osim Drlje", objasnio je svjedok.

Svjedoku je zatim predočen iskaz Nevena Juričića u kojem je ovaj opisivao kako je nakon događanja u Gruborima Drljo, na upit generala Mladena Markača tko je kriv za to, kazao: "Ja sam i što mi se može!".

"To nije istina. Ne znam zašto je to rekao. Markač nije govorio o ubijanju civila nego o devastaciji hrvatske imovine. Drljo, koji je stajao pored mene, odgovorno tvrdim, nije rekao ni riječ", prisjetio se svjedok.

Također ustvrdio je kako je jedinica "nastupala kao cjelina", a tek je nekoliko godina poslije na policijskom ispitivanju čuo je da je njihova postrojba bila podijeljena na skupine.

Ocijenio je da je sama akcija bila provedena zbrda-zdola i da nije bila dobro organizirana. Zapovjednici su im, rekao je, bili Čelić i Zdravko Janjić, ali oni nisu bili na terenu. Ustvrdio je kako im nitko nije rekao da su na tom području civili te da su upozoreni na opasnost od neprijateljskih vojnika.

Svjedok Ivo Galić

Ivo Galić rekao je da o zločinu ne zna ništa niti je prošao kroz Grubore. Prvi je put iz novina doznao što se dogodilo u Gruborima nakon pet, šest godina. On se nije mogao sjetiti Markačeva govora nakon akcije. "Dok smo se kretali po terenu nitko nam nije zapovijedao. Čelića i Janjića vidio sam na početku akcije no, oni tijekom pretrage terena nisu bili s nama", rekao je svjedok.

Zastupnik optužbe priložio je iskaze svjedoka Stjepana Žinića, Branka Balunovića, Zdravka Janića, Josipa Čelića, Josipa Turkalja, Milice Karanović, Jovana Grubora, Richarda Lynttona, Petra Romasseva, Aluna Robertsa i Edwarda Flynna danih pred Međunarodnim kaznenim tribunalom za bivšu Jugoslaviju, u kaznenom postupku protiv A. Gotovine i dr., u formi optičkih diskova za pohranu podataka, DVD i CD format.

Glavna rasprava se nastavlja **30. svibnja 2012. u 9,00h**. U međuvremenu Predsjednik vijeća odlučit će o prijevodu priloženog materijala sa engleskog na hrvatski jezik.

30. svibnja 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izvjestava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, novinari te predstavnici braniteljskih udruga

Dokazni postupak nastavljen je neposrednim saslušanjem petorice svjedoka. **Hegedušić, Ištvan, Knežević, Viduka i Kovačev** u kritično su vrijeme kao pripadnici ATJ "Lučko" sudjelovali u akciji čišćenja terena 'Oluja – obruč'. Kazali su da se ne sjećaju ničega od predmetne akcije svoje postrojbe, jer je to bila samo jedna, koja se po ničemu nije razlikovala od mnogih drugih u nizu. Unisono su ponavljali da je tijekom čišćenja terena od zaostalih pripadnika neprijateljskih formacija padala kiša i da su nosili kabanice te da je vidljivost bila loša i slično. Različito su iskazivali jedino po pitanju zapovjednih ovlasti tijekom akcije koja je uključivala i pretragu terena u zaselku Grubori. Naime, dok jedni tvrde da je jedinica "nastupala kao cijelina", drugi govore da je postrojba bila podjeljena na grupe na čijem čelu su kao zapovjednici bili i optuženi Frano Drlje i Božo Krajina. **Svjedoci Vjekoslav Hegedušić i Mario Viduka** ustvrdili su da su ih na ranije iskaze pred istražnim sucem naveli policajci, koji bi im sami ponudili odgovore ako su rekli da se nečega ne sjećaju.

Svjedoci Renato Išpan, Ante Knežević i Mario Viduka ne sjećaju se nikakvih detalja. Iskazali su da im nitko nije rekao što su ciljevi akcije, ali i da na terenu koji se pretraživao nisu zabilježeni borbeni okršaji.

Tijekom današnjeg ročišta svjedočio je i **Karolj Dondo**, *tempore criminis* obnašatelj dužnosti časnika za vezu, koji je komunicirao s predstavnicima međunarodne zajednice, UN-om i EU-om.

Svjedok Karolj Dondo

"Slike iz Grubora, zaselka do kojeg se dolazi strmim, kamenim putem, bile su grozne. Šokatne slike koje me i danas prate. Bilo je ubijeno staro i nemoćno stanovništvo, osim jednog mlađeg koji je ležao potrbuške. U potkrovlju jedne kuće bio je starac, za kojeg su nam rekli da je bio nepokretan, i on je bio prostrijeljen. Prizor je bio grozan. U jednoj kući našli smo samo torzo izgorjele žene koja je isto bila nepokretna. Stara žena koja nije mogla pobjeći iz zapaljene kuće. Vidio sam i ubijenu stoku, kravu i psa. Što se tiče rana na mrtvom tijelu koje je žena dovukla u selo, zaključio sam da se radi o ubodnim ranama", opisao je svjedok.

Predstavnicima UN-a akcija pregleda terena je bila navještena. Oni su protestirali navodeći da je na snazi zabrana kretanja pa im je naprosto objašnjeno da to podrazumijeva pretragu terena zbog opasnosti od zaostalih pripadnika srpske paravojske.

Svjedok je kazao da je Grubore obišao uz odobrenje generala Ivana Čermaka jer se o zločinima nisu mogle dobiti nikakve konkretne informacije. *"Ne znam tko je generala Čermaka informirao o toj akciji, ali ja sam od njega dobio nalog da o svemu obavijestim UN. Čermak je doista predstavnicima UN-a te reporterima HTV-a rekao da je pronađen hrvatski specijalac vezan žicom no, on u tom trenutku nije imao precizne informacije o događajima u Gruborima i mislio je da ga ispituju o jednom prijašnjem događaju. Vidio sam i djelatnike krim. policije za koje pretpostavljam da su vršili očevid",* rekao je svjedok.

Dajući deskripciju svjedočenja pred Međunarodnim kaznenim tribunalom za bivšu Jugoslaviju rekao je da je gospođa koja ga je ispitivala na njega vršila pritisak, odnosno da je "igrom riječi navodila vodu na svoj mlin".

"Kada sam bio u selu nisam znao imena žrtava, a kasnije sam otišao u policiju u Knin i bio sam nazočan kada je policajac to što sam rekao upisivao u knjigu događaja. Koliko sam mogao shvatiti njegovu reakciju on nije imao pojma o čemu govorim i ja sam shvatio da on misli kako se radi o žrtvama iz operacije 'Oluja'. I Sačić je došao s jednom ili dvije osobe on je inače, redovito nazočio sastancima s generalom Čermakom, koji su se održavali u Kninu", kazao je Dondo.

Svjedok Vjekoslav Hegedušić

"Tijekom akcije čišćenja terena u okviru "Oluje-obruč" meni je neposredno nadređeni bio Božo Krajina, on je vodio moju grupu. General Markač nam se u jednom trenutku obratio no, bio sam u autu pa nisam čuo što je govorio. Nismo imali borbenih djelovanja, ne sjećam se tko je od mojih suboraca bio uz mene tijekom akcije", rekao je svjedok.

Upitan od strane branitelja prvooptuženika objasnio je da je struktura postrojbe podrazumijevala podjelu na grupe i vodove unutar baze u Lučkom, pored Zagreba. No, na terenu, tijekom predmetne akcije također, ovakav ustroj nije vrijedio.

Svjedok Davor Kovačev

"Nas četrdesetak pripadnika elitne Antiterorističke jedinice, stacionirane u Lučkom, izvelo je 25. kolovoza 1995. klasičnu akciju čišćenja terena. Sjećam se strmog terena i gustog raslinja kao i dvije kuće na samom početku akcije. Kretali smo se u koloni, po grupama. Svaka grupa imala je svoj pravac kretanja. Moja grupa je išla s Božom Krajinom. On je imao kartu u ruci te nam je govorio kuda se moramo kretati. Zapovijedi su dobili vođe grupa, a jedinica je na teren izašla već podijeljena u četiri grupe. Vozila su nas čekala 's druge strane' i prije nego smo se do njih spustili, moja grupa i ostale grupe lijevo od nas, su se spojile. Nisam vidio palež, nisam čuo pucnjave. Svaki instruktor specijalističke obuke u bazi jedinice imao je svoju grupu. Josip Klem je kao instruktor vodio našu obuku. Nisam pucao tijekom akcije, a koliko se sjećam utrošak streljiva nije se evidentirao", rekao je svjedok.

Glavna rasprava se nastavlja **29. lipnja i 2. srpnja 2012., u 9,00h, a potom i 3. srpnja, 2012. u 10,00h.** Tada bi svoje svjedočke iskaze trebali dati Josip Čelić, Zdravko Janjić, Stjepan Žinić, Branko Balunović i dr.

29. lipnja 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izveštava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, novinari te predstavnici braniteljskih udruga

Dokazni postupak nastavljen je neposrednim saslušanjem svjedoka Branka Balunovića koji je zapovjedao jednom od 4 grupe formirane od pripadnika ATJ "Lučko" koje su čistile teren oko Grubora uoči prolaska Vlaka slobode.

Svjedok Branko Balunović

Akcija čišćenja terena započela je 25. kolovoza 1995. Obuhvaćala je teren oko zaselka Grubori te sutradan i oko sela Ramljani. Postrojba je po dolasku na odredište podijeljena u četiri grupe kojima su pored svjedoka, zapovijedali i Stjepan Žinić, Božo Krajina te Frano Drljo. Krajnje lijevu poziciju držali su pripadnici grupe pod zapovjedništvom Stjepana Žinića, potom pripadnici pod zapovjedništvom Branka Balunovića pa opt. Franje Drlje dok je kranju desnu poziciju držala skupina kojom je zapovijedao opt. Božo Krajina.

Uoči akcije, zapovjednik akcije i Sačićev zamjenik Josip Čelić upozorio je da bi mogli naići na civile na koje treba dobro paziti da im se nešto ne dogodi i da su te civile popisali pripadnici UN-a. Anto Jurendić, pripadnik Balunovićeve grupe ubrzo je naišao na dva ili tri civila o čemu je promptno radio vezom izvijestio Čelića, a civile je došao pokupiti Stjepan Bego.

Svjedok je rekao da je tijekom akcije u jednom trenutku radiovezom dojavljeno da u Gruborima »ima nekih problema«, te da bi bilo dobro da sve grupe dođu tamo.

On je sa svojom grupom došao na domak Grubora, no u selo u kojem su bili drugi pripadnici njegove postrojbe nije ulazio. Uspeli su se na uzvisinu te pričekali da se okupe svi ljudi iz njegove grupe. S desne strane vidio je drugu grupu ljudi iz postrojbe pa su krenuli dalje. Tijekom akcije čuo je dva do tri pucnja i isto toliko eksplozija ručnih bombi.

Dan nakon toga bio je u akciji čišćenja sela Ramljani nakon čega su se vratili u Zagreb gdje mu je Čelić rekao da po Sačićevoj zapovjedi moraju natrag u Grubore zbog »nekakvih problema«.

U Gruborima je svjedok vidio pobijene svinje, na zgarištu jedne kuće ubijenog civila bez ruke ili noge, a u drugoj kući je iznad ubijenog starca naricala starica, rekavši im da je muškarac zaklan.

"Bio sam zatečen prizorom. Najprije smo vidjeli ubijene svinje, a pogotove me se dojmilo kad je na Sačićevo pitanje što je to, starac kojeg smo zatekli odgovorio da nije šteta svinja već ljudi. Bio sam potresen jer nisam mislio da pripadnici moje postrojbe mogu tako nešto učiniti. Ovaj starac nas je potom poveo dalje kroz selo. Netko je fotografirao posmrtno ostatke ubijenih no, ne znam da li je to bilo za potrebe uviđaja ili medija. U Kninu je ubrzo održan sastanak kojem su nazočili Čermak kao i visoko rangirani pripadnici temeljne policije i Sačić je tada ustvrdio da su civili u Gruborima kolateralne žrtve", rekao je svjedok.

O tadašnjem ustroju elitne antiterorističke jedinice "Lučko", ali i o zapovjednoj strukturi u akciji koja je predmet ovog kaznenog postupka svjedok je rekao:

"Bilo je 5-6 instruktora koji su bili zaduženi za pojedine resore obuke. Ja sam bio zadužen za sport i borilačke vještine. Postrojba se sastojala od jedne skupine koju su tvorile četiri grupe, svaka sa 6-10 osoba. Kod Grubora sudjelovalo je nas maksimalno 50. Nas četvorica određeni smo kao zapovjednici grupa kad smo izašli iz automobila na početnoj crti. Inače, Drljo je u velikom broju akcija rukovodio postrojbom. Svaki rukovoditelj dobio je svoju kartu sa ucrtanim pravcem kretanja jedinice. Započeli smo pretragu razvijeni u strijelce s vizualnim kontaktom između sudionika. No, formacija se mijenjala ovisno o konfiguraciji terena, neke dijelove prelezili smo u koloni. Sjećam se da je u jednom trenutku došlo do spajanja moje i Žinićeva grupe radi teško prohodnog terena, pa smo koračali u koloni. Tog dana smo prošli kroz jedno naselje i to ono gdje je Jurendić našao civile".

Svjedok je dobio zadatak napisati izvješća o akciji, a Čelić mu je kazao da se po Sačićevoj zapovjedi to mora učiniti na određeni način. *"Sjećam se papirića s natuknicama, no ne znam da li su to bile natuknice koje sam napisao na temelju Čelićevih sugestija ili sam ih od njega već dobio u pisanoj formi. Takvo izvješće nije želio napisati Drljo, a kako bi smirio situaciju Krajina je rekao da će on to učiniti umjesto Drlje. Mislim da je Drljo odbio pisati izvješće zbog toga što je vjerojatno znao što se tamo dogodilo. Odbio je pisati kako ga se ne bi moglo povezati s onim što se u tom selu dogodilo",* objasnio je svjedok.

Objasnio je da nije bio neposredni očevidac događaja u Gruborima te da sva svoja saznanja crpi od suboraca Igora Radočaja i Marijana Šoše koji su mu priznali da su vidjeli, odnosno da znaju sve što se dogodilo u selu.⁵

⁵ Ispitan na glavnoj raspravi 19. siječnja 2012. Igor Radočaj je rekao: *"Tog 25. kolovoza 1995. u područje Plavlanske doline dovezli smo se puhovima radi pretrage terena. Možda će zvučati neozbiljno, no to je naprosto bila šetnja. Ja selo vidio nisam, iz novina sam pročitao da su to bili Grubori. Drago Palijan, Neven Juričić, Marijan Šoša su na terenu bili u mojoj neposrednoj blizini. Padala je kiša i kretali smo se u grupicama jer se na početku ustanovljena formacija ubrzo raspala, a nije niti postojala distinkcija između vojnika i zapovjednika. Branko Balunović me je u trenutku psihičkog rastrojstva nazavao te mi sugerirao da skupa složimo priču oko događaja u Gruborima, jer da on kao jedna od karika u zapovjednom lancu ne može zbog obitelji i dvoje djece ići u zatvor. Ja sam mu odgovorio da nikakvu priču neću izmišljati", prisjetio se svjedok dodajući da ovom nije rekao kako je vidio optužene Drlju i Benetu da čine masakar u Gruborima".*

Ispitan na glavnoj raspravi 23. ožujka 2012. svjedok Marijan Šoša je rekao da nije vidio ništa jer je bila magla i padala je kiša, a bio je zaokupljen svojim bolestima jer je imao upalu uha i šavove na koljenu. Ne zna ni tko im je bio nadređeni na terenu, kuda su se kretali i kako su odredili smjer kretanja. Na terenu ih je bilo između 30 i 60, a akcija je trajala između tri i šest sati. Šoša je rekao da su bivši suborci od njega tražili da u istrazi državnom odvjetništvu potvrdi iskaz Branka Balunovića, kojem je navodno Milijan Brkić, tadašnji dužnosnik MUP-a, prijetio zatvorom.

Šoša mu je, ustvrdio je, rekao da je dvoje staraca na livadi likvidirao Drljo, a jednog civila u šumi Igor Beneta.

Prije iskazivanja pred istražnim sucem, u prosincu 2009. s njim, Čelićem i Stjepanom Žinićem razgovarao je tadašnji zamjenik Glavnog ravnatelja policije Milijan Brkić.

Brkić mu je tada ponovio ono što su mu već tijekom prethodnog postupka rekli djelatnici policije da kaže što zna o događajima u Gruborima jer će se u suprotnome po zapovjednoj odgovornosti kazneno goniti zapovjednici u toj akciji. Svjedok je te Brkićeve riječi shvatio kao prijateljski savjet, a ne kao prijetnju ili pritisak.

Nešto kasnije saslušan je i tijekom istražnog postupka, a o tome je izvijestio i Radočaja koji je kazao da će i on reći sve što zna ali da »ne želi biti jedini u koga će Hrvatska upirati prstom«. Radočaj mu je pritom nabrojao nekoliko suboraca koji su bili u Gruborima u vrijeme zločina.

Ispitivanje svjedoka nastavlja se u **ponedjeljak 02. srpnja 2012. u 9,00h.**

2. srpnja 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izveštava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, novinari te predstavnici braniteljskih udruga

Nastavljeno je neposredno saslušanje svjedoka Branka Balunovića koji je zapovjedao jednom od 4 grupe formirane od pripadnika ATJ "Lučko" koje su čistile teren oko Grubora uoči prolaska Vlaka slobode. Svjedok je odgovarao na pitanja optuženika te njihovih branitelja, a spomenuo je i svjedočenje pred Sudskim vijećem Haškog tribunala za bivšu Jugoslaviju u nepravomoćno okončanom kaznenom postupku protiv Gotovine i dr.⁶

⁶ *Ispitan kao svjedok Sudskog vijeća Međunarodnog kaznenog tribunala za bivšu Jugoslaviju Branko Balunović je 19. travnja 2010. rekao da je tijekom akcije čuo sporadičnu pucnjavu iz pravca sela Grubori, kroz koje je tada prolazila grupa Frane Drlje. Tvrdi da tada nije znao ni da su starci ubijeni, niti da su kuće spaljene, pa o tome nije ni izvjestio zapovjednika akcije Josipa Čelića. Budući da je na sličan način izvještjen i od vođa ostalih grupa, Čelić je u svom izvještaju napisao da u dolini Plavnog nije bilo većih incidenata. To se, međutim, nije dopalo čelnicima specijalne policije pa su ga pozvali da sutradan 26. kolovoza dođe u stožer u Gračacu. Sa njim je pošao i Balunović.*

Mada tvrdi da je sve vrijeme čekao u hodniku i da nije bio očevidac svega što se tada u stožeru događalo, svjedok kaže da mu je Čelić rekao da je "temeljem naputaka gospodina Sačića", zamjenika zapovjednika specijalaca Mladena Markača, napisao novi izvještaj o akciji čišćenja u kojem je naveo da su se specijalci u Gruborima sukobili sa zaostalim srpskim borcima, što je moglo dovesti do stradavanja staraca u unakrsnoj vatri. Čelić i Balunović su 27. kolovoza zajedno sa Sačićem otišli u Grubore kako bi se uvjerali da je incidenta zaista bilo. Svjedok kaže da je tom prilikom vidio potresne prizore kojih se često prisjeća. Na ulazu u selo su, opisao je, vidjeli mrtve svinje i krave, nakon čega im je jedan mještandin rekao da "nije šteta stoke nego ljudi" i odveo ih do mjesta na kojima su se nalazili leševi ubijenih staraca.

Po povratku u Zagreb zapovjednik Čelić i vođe grupa, među kojima i Balunović, pozvani su u stožer jedinice "Lučko" kako bi podnijeli pisane izvještaje o akciji u dolini Plavno. Izvještaje su pisali "prema podacima koje je Čelić dobio od Sačića", a ne prema onome što su na terenu vidjeli i doživjeli. Da bi priča o sukobima sa srpskim borcima bila uvjerljivija, u izvještaj je uneseno i da su specijalci zarobili dva neprijateljska vojnika. Iako priznaje da su se po završetku akcije sve četiri grupe specijalaca okupile na jednom mjestu i da tom prilikom nije vidio nijednog zarobljenika, ali da nije sumnjao u Sačićeve navode.

Svjedok Branko Balunović

Svjedok je danas rekao da je dobio usmenu zapovijed da napiše izvješće o događaju, a u iskazu iz prosinca 2009. kazao je da je postojala pisana zapovijed da se izvješće napiše, te da ju je izdao Željko Sačić.

"Bilo bi logično da je postojala takva pisana zapovijed. Ovim što sam rekao ja to ne isključujem jer sam ja zapovijed dobio od svojih zapovjednika i Sačićeva pisana zapovijed nije mi morala biti predložena. To što sam kazao u iskazu od prosinca 2009. bila je moja pretpostavka", objasnio je svjedok.

Pojasnio je da su tijekom akcije pretrage terena, a zbog konfiguracije terena ljudi znali prelaziti iz jedne grupe u drugu, grupe su se mješale i spajale no, prvobitna podjela na četiri grupe i dalje je formalno egzistirala. Zapovjednici grupa nisu u svakom trenutku imali nadzor nad svim ljudima u grupi. Imena nekih pripadnika postrojbe navedena su u izvještajima više zapovjednika grupa.

"Ja sam u svojoj grupi imao onoliko ljudi koliko je napisano u mom izvještaju, moguće da ih je bilo manje jer su očito navedeni u više popisa. Tih 8 ljudi koje sam naveo u svojoj grupi su ljudi koje sam u određenim etapama akcije locirao oko sebe", rekao je svjedok.

"Dobio sam uputstva za pisanje izvješća, dvojio sam u istinitost s obzirom na ono što sam osobno vidio u Gruborima, no nisam se usudio sumnjati u tvrdnje koje sam dobio od zapovjednika i koje sam trebao inkorporirati u izvješće jer na koncu nisam vidio što se je točno tamo dogodilo. Vlastoručno napisano Izvješće predao sam tajnici ili referentu u postrojbi da ga pretipkaju. Pred Haškim tribunalom o ovome sam govorio na isti način. Konačno, zbog ovog sam postupka pod velikim stresom. Bojim se za sebe i svoju obitelj. Ne mogu objasniti kako to da sam rekao da se nekih stvari ne sjećam u svojim prethodnim iskazima", rekao je svjedok.

3. srpnja 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izvjestava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Jelena Đokić Jović, Documenta; novinari; predstavnici udruga branitelja iz Domovinskog rata

Svjedok Stjepan Žinić

Iskazao je da je bio zapovjednik jedne od četiri skupine na koje je ATJ Lučko bila podijeljena prilikom akcije čišćenja terena 'Oluja – Obruč', prvog dana akcije, 25. kolovoza 1995. godine. Zapovjednici ostalih grupa bili su Balunović, Drljo i Krajina. U grupi kojoj je on zapovijedao, a misli da je ista bila krajnje lijevo pozicionirana, u odnosu na preostale 3 grupe, bilo je 15-ak djelatnika ATJ Lučko. Grupe su bile određene prema vozilima kojima su pripadnici jedinice došli

Upitan da li je naknadno saznao što se točno dogodilo u Gruborima, svjedok je rekao da su Frane Drljo i Igor Beneta "nekog ubili u Gruborima". Šoša mu je, također, rekao da ga je Drljo odveo u šumu nadomak baze jedinice "Lučko" i prijetio mu "da će ga ubiti i tu zakopati ako bude kazivao što zna o ubojstvu staraca".

na teren, a pri polasku je bilo miješanja grupa, u smislu da se nije striktno slijedila podjela jedinice na grupe iz baze, već se dopuštalo pripadnicima da se grupiraju i po osobnim preferencijama. Dobili su pravac kretanja, zemljovide i tako su došli do završne točke akcije, gdje ih je dočekaao zapovjednik Čelić. On im je izdao naredbu, i odredio pravac kretanja na početnoj poziciji, a svjedok je rekao da istoga do kraja akcije nije vidio, niti bio s njim na vezi, a rekao je da misli da je zapovjednik možda bio u stožeru. To je za njih bila rutinska akcija u kojoj se ništa posebno nije očekivalo. Rekao je da je za inkriminirani događaj u Gruborima tek čuo kasnije iz medija.

Na poseban upit tužitelja da objasni razliku u svom sadašnjem iskazu na glavnoj raspravi prema iskazima koje je dao istražnom sucu ŽS u Zagrebu, kao i sudskom vijeću na raspravi pred MKSJ u Den Haagu, u predmetu protiv opt. Gotovine *et al.*, gdje je iskazao da se, napredujući po zadanom pravcu kretanja, zajedno s Markom Krpanom, začuvši pucnjeve sa svoje desne strane, odvojio od svoje grupe i došao nadomak sela Grubori, gdje je vidio dim, kuće koje gore i pripadnike ATJ Lučko, među kojima i I. opt. Franu Drlju, Berislava Garića, Ivicu Delimara, sada pokojnog Igora Benetu i Marijana Huška, svjedok je rekao da je to bilo pogrešno uneseno u zapisnik jer da je on bio rekao da je možda bio čuo takve priče, ali ne da je on to osobno vidio. Isto je ponovio i na upit tužitelja da objasni razliku u odnosu na njegove prijašnje iskaze u kojima je iskazao da se pričalo da su počinitelji kaznenih djela u Gruborima bili Igor Beneta i Ivica Delimar. Na daljni upit svjedok je rekao da je ipak sa svoje desne strane vidio neki kameni objekt, ali ne i selo. Na poseban upit zamjenika ŽDO iz Zagreba, svjedok je odgovorio da se jedinica sljedećeg dana susrela s generalom Markačem, ali da se on udaljio od grupe i da ništa nije čuo što je general Markač govorio.⁷

U odnosu na pisanje izvješća o ovoj akciji, na poseban upit braniteljice II. opt., odvjetnice Sloković, svjedok je odgovorio da misli da je pisana zapovjed za pisanje izvješća došla od Sačića ili Markača, a njemu, kao zapovjedniku grupe, prenio ju je Čelić ili Turkalj. Svjedok nije potvrdio dio svog iskaza danog pred istražnim sucem, gdje je bio iskazao da je I. optuženi Drljo odbio pisati izvještaj o akciji. Na upit braniteljice, svjedok je rekao da je siguran da pripadnici njegove grupe nisu bili u selu.

Na poseban upit predsjednika vijeća, svjedok je rekao da su u ustroju jedinice, u bazi, vođe grupa, hijerarhijski iznad sebe imali instruktore specijalističke obuke. Dodao je da ne zna ništa o uhićenju civila prilikom samog početka akcije, koje je po iskazima nekih svjedoka zapovjednik Čelić po Stjepanu Begi odveo s terena. Na daljnji upit predsjedavajućeg suca Majerovića, svjedok je rekao da je za vrijeme akcije 'bilo nekih događanja', da je čuo pucnjeve pa je zato pokušao stupiti u vezu s nekim da sazna što se događa. Sustav radio veze nije dobro radio. Rekao je da su Krpan i on krenuli desno s pravca svog kretanja, nakon što su čuli pucnjeve i došavši do ruba šume, vidjeli su neki objekt i nekolicinu pripadnika ATJ Lučko, čijih se sad ne sjeća imena. Imali su oružje u rukama i pitao ih je o čemu se radi, na što su mu oni odgovorili da se nije ništa dogodilo. Rekao je i da mu se čini da je bilo dima s njegove desne strane, ali da ne može sa sigurnošću reći da li je to bio dim ili magla. Potom se vratio u svoju grupu i s njom krenuo do vrha brda Orlovac gdje su se grupe skupile i nastavile zajedničko silazno kretanje do završne točke akcije.

⁷ U svom iskazu pred istražnim sucem, svjedok je iskazivao o okolnosti da je general Markač bio ljut zbog zapaljenih kuća i ubijenih ljudi, da se verbalno sukobio s I. opt. Drljom te jedinicu vratio u bazu u Zagreb.

Braniteljica II. opt., odvjetnica Jadranka Sloković, predložila je ukidanje pritvora u odnosu na svog branjenika. Kao razloge je navela da se isti nalazi već 30 mjeseci u pritvoru, da s obzirom na iskaze, do sada, na glavnoj raspravi ispitanih svjedoka, nisu potvrđeni navodi optužnice u odnosu na drugooptuženika te da ne postoji razmjernost između dužine trajanja pritvora i razloga njegovog određivanja, kao i moguće kazne, a istaknula je i njegovo loše zdravstveno stanje. Zamjenik ŽDO izrazio je protivljenje ovakvom prijedlogu braniteljice II. opt., navevši da osnove određivanja pritvora i dalje egzistiraju, posebno uzevši u obzir samu težinu kaznenog djela koje se optuženiku stavlja na teret.

Sudsko vijeće donijelo je **rješenje da se u odnosu na II. opt. Božu Krajinu ukida pritvor** te da se isti ima pustiti na slobodu. U obrazloženju rješenja predsjednik vijeća je naveo da se optuženik nalazi u pritvoru već dvije i pol godine, da je sljedeće ročište glavne rasprave zakazano za nešto manje od dva mjeseca, a da je maksimalna dužina trajanja pritvora u odnosu na drugooptuženoga 3 godine. Vijeće je također uzelo u obzir odnos duljine trajanja pritvora i visine zapriječene kazne za način počinjenja kaznenog djela za koje se optuženik tereti.

Glavna rasprava će nakon ljetne stanke biti nastavljena **29. kolovoza 2012. u 9,00h.**

29. kolovoza 2012. godine – zahtjev za ukidanje pritvora i odlučivanje o istom

Izveštava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, novinari te predstavnici braniteljskih udruga

Zbog nepristupanja dvojice svjedoka Igora Radočaja i Marijana Šoše današnje ročište održano je bez vođenja glavne rasprave, a suočjenje koje se po nalogu tijela postupka trebalo provesti u odnosu na kontradiktorne iskaza o odlučnim činjenicama navedenih svjedoka te Branka Balunovića odgođeno je za **25. rujna 2012. u 9,30h.**

Dostave poziva svjedocima Igoru Radočaju i Marijanu Šoši pokušane su u tri navrata, no ovi unatoč urednoj obavijesti o prispjeću pošiljke istu nisu podigli.

Branitelji prvooptuženog Frane Drlje zatražili su ukidanje pritvora navodeći da se iz fundusa dosad provedenih dokaza ne može izdvojiti niti jedan čvrst i vjerodostojan dokaz koji bi ukazivao na optuženika kao neposrednog počinitelja kaznenog djela koje mu se optužnim aktom Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu stavlja na teret. Izvešća o akciji čišćenja terena koja je obuhvaćala i područje zaselka Grubori krivotvorena su, ispitanii svjedoci optužbe Branko Balunović, Stjepan Žinić, Josip Čelić te Zdravko Janjić iskazivali su nelogično, a po vlastitom priznanju ovih svjedoka kriminalističko istraživanje bilo je prožeto izravnim utjecajem na sadržaj njihovog svjedočenja što skupno promatrano derogira postojanje osnovane sumnje u odnosu na opt. Drlju.

Kada se na temelju raspoloživih podataka odvagne prikladnost, nužnost i uravnoteženost pritvora kao najteže mjere isti valja ukinuti i temeljem načela razmjernosti, objasnio je **branitelj prvooptuženika, odvjetnik Ivan Stanić.** Osvrnuo se i na najdulje trajanje pritvora do donošenja presude prvog stupnja koje za kazneno djelo za koje se može izreći kazne dugotrajnog zatvora traje do tri godine. Optuženiku najdulje trajanje pritvora istječe u prosincu 2012. godine.

Robert Petrovečki, zamjenik Županijskog državnog odvjetnika je u vrlo kratkom, općenitom i standardiziranom odgovoru izrazio svoje protivljenje zahtjevu obrane.

Nakon dužeg vijećanja, **sudsko vijeće je odlučilo 1. optuženom Drlji ukinuti pritvor** uz obrazloženje da je dosadašnjim dokaznim postupkom poljuljana kvaliteta osnovane sumnje koja je postojala u trenutku podizanja i potvrđivanja optužnice i koja bi bila potrebna da se optuženika dalje zadrži u pritvoru. Nepostojanje iskaza očevidaca neposrednog počiniteljstva kaznenog djela od strane I. opt. Drlje, kao i krivotvorenje izvještaja iz akcije ATJ Lučko iz Grubora, na kojima počiva optužnica, navedeni su kao dodatni razlozi ovakve sudske odluke.

25. rujna 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izvjestava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Jelena Đokić Jović, Documenta; novinari; snimatelji; predstavnici udruga branitelja iz Domovinskog rata

Svjedok Branko Balunović rekao je da u potpunosti ostaje pri svom iskazu danom na glavnoj raspravi dana 29. lipnja 2012. i 2. srpnja 2012. te da na isti nema ništa za nadodati.

Svjedok Marijan Šoša rekao je da ostaje pri svom iskazu s glavne rasprave od dana 23. ožujka 2012. godine, kojemu je dodao da je 16. prosinca 2009. godine, zajedno s Igorom Radočajem noćio u Stupniku, gdje je, oko 23 sata, došao Josip Čelić i preko podstanara kod kojeg su odsjeli pozvao njega i Radočaja u svoj auto, Škodu, da s njim razgovaraju. On je to odbio i ostao na balkonu, a Radočaj je razgovarao s Čelićem koji je od njega tražio da potvrdi priču koju je Branko Balunović dao državnom odvjetništvu. Na poseban upit predsjednika vijeća da se očituje o dijelu iskaza svjedoka Branka Balunovića, u kojem je isti iskazao da mu je on, Šoša, rekao da je vidio da je I. opt. Drljo ubio muškarca i ženu na livadi u Gruborima i da mu je Drljo prijetio da će ga ubiti ako išta o tome bude govorio, svjedok je rekao da su to laži i Balunovićeve i Čelićeve konstrukcije te da mu prvooptuženik nikada nije prijetio. Iskazao je da ne zna tko je ubio te ljude. Dodao je da svjedok Balunović zna sve o kritičnom događaju jer se dva dana nakon njega vraćao u Grubore i zajedno s Čelićem lažirao izvješća o istom.

Vijeće je donijelo **rješenje o provođenju suočavanja svjedoka Balunovića i Šoše**, budući da se njihovi iskazi u bitnim djelovima ne podudaraju te su u međusobnoj suprotnosti. Stojeći jedan nasuprot drugoga i međusobno se gledajući, svjedoci su se očitivali o kontradiktornim djelovima svojih iskaza. Svjedok Balunović pitao je svjedoka Šošu sjeća li se da je bio kod njega doma, kada ga je on proveo i pokazao mu kuću te ga na terasi pitao za prijetnje Frane Drlje. Rekao je svjedoku Šoši da mu je on, Šoša, rekao da mu je Drljo prijetio, kada ga je poveo na vožnju svojim novim autom i onda je u jednom momentu zaključao vrata i izvadio pištolj te mu prijetio pištoljem. Balunović je dodao, obraćajući se Šoši, da je Drljo prijetio posredno i njemu, Balunoviću, rekavši Šoši da mora 'riješiti toga šupka', misleći na Balunovića. Svjedok Šoša odgovorio je Balunoviću da ga može biti sram, da je obični lažov i da nikada nije bio u njegovoj kući. Balunović je rekao Šoši da mu je on, Šoša, govorio i o tome da mu je Garić također bio prijetio, na stražarskom mjestu, u helikopterskoj jedinici. Nastavio mu se obraćati, govoreći mu

da razumije da se boji i da mu je i prije govorio da ne želi ništa poduzimati vezano za Drljine prijete, jer će ga 'ubiti ta budala'. Balunović mu je rekao da mu je on, Šoša, rekao da mu je Drljo bio nudio i neki stan u svojoj zgradi, kako bi se mogao doseliti u Zagreb, što on nije bio prihvatio, rekavši da ne želi živjeti gdje živi 'ta budala'. Svjedok Šoša je odgovorio svjedoku Balunoviću da to ništa nije istina, da sve govori 'iz glave Josipa Čelića', zakleo se djecom i očevim grobom da nije bio s Radočajom kod Balunovića. Svjedok Balunović je ponovio da razumije da se svjedok Šoša boji, da je moguće da on kod njega nije bio došao s Radočajem, nego da je bio s Robertom Kućasom, ali da je sigurno u blagovaonici njegove kuće, kraj šanka on, Šoša, njemu, Balunoviću rekao da je vidio da je Drljo ubio to dvoje ljudi na livadi, a da je Igor Beneta trčao za nekim u šumu i vratio se krvav i tražio nešto da se obriše. Svjedok Šoša je ponovio da su to laži, da Balunović njemu nije bio prijatelj i da je on zadnja osoba kojoj bi tako nešto ispričao. Na posebno pitanje predsjednika sudskog vijeća, svjedok Šoša je odgovorio da on nije bio kod Balunovića doma, da je jednom prilikom došao kraj Balunovićeve kuće s Robertom Kućasom, ali da je ostao u automobilu, ispred kuće. Kućas je tamo došao radi posla s kompjuterima, s kojim se bavi Balunović. Roberta Kućasa, dodao je, on i Balunović, znaju iz baze ATJ Lučko. Šoša je dodao da je on iz Zadra i da ga je tom prilikom Kućas vozio na autobus za Zadar i kod svog ujaka prema Bistri, prije toga, radi nekog posla, a kod Balunovića su usput samo svratili. Svjedok Balunović je rekao da dopušta da je sa Šošom kod njega kući došao Kućas, a ne Radočaj, da je u to vrijeme kod njega dolazilo više ljudi iz jedinice, u više navrata, ali da sigurno zna da je Šoša bio kod njega doma i čak da je donio poklon: za njega bocu Ballantine's whiskeya i slatkiše za djecu. Dok su Igor Radočaj, njegov kum Zoran Karninđić i Robert Kućas češće dolazili do njega, Šoša je bio tamo samo taj jedan put. Svjedok Šoša rekao je svjedoku Balunoviću da je ovaj, Balunović, na Savi, govorio kako je voda došla do grla i da ima priču i da će lagati, našto mu je svjedok Balunović rekao da ga gleda u oči dok tako iskazuje pred sudom.

Svjedok Igor Radočaj, nakon što mu je predsjednik vijeća pročitao njegov iskaz dan na glavnoj raspravi dana 19. siječnja 2012., rekao je da ostaje pri tom iskazu. Nakon što mu je predsjednik vijeća predočio dio svjedočkog iskaza Branka Balunovića, u kojemu isti navodi da mu je Radočaj rekao da je vidio što se dogodilo u Gruborima i da neće dopustiti da nevini ljudi za to budu osuđeni, svjedok je rekao da je to teatralna Balunovićeve izjava koja je laž.

Budući da su iskazi svjedoka Branka Balunovića i Igora Radočaja u bitnome suprotni, vijeće je donijelo **rješenje da će se provesti suočavanje svjedoka Balunovića i Radočaja**. Stojeći nasuprot svjedoka Radočaja i gledajući u njega, svjedok Balunović mu je rekao da mu je žao da su u ovoj situaciji jer su bili dobri i da shvaća da on, Radočaj radi ono što misli da je najbolje za njegovu obitelj. Rekao je da mu je Radočaj, došavši u njegov ured, rekao da neće dopustiti da nevini ljudi, završe u zatvoru. Dodao je da su on i Radočaj češće pričali o događaju koji je predmet odnosnog kaznenog postupka te da ga je Radočaj jednom zvao da se zbog toga nađu u trgovačkom centru Mercatone. Svjedok Radočaj mu je odgovorio da je to čista laž i pitao ga odakle mu sada ta naknadna pamet. Svjedok Balunović je rekao da su njih dvojica zadnji put razgovarali nakon što je on, a prije nego što je Radočaj ispitan u PU Zagreb i Heinzellovoj ulici. Svjedok Radočaj je rekao svjedoku Balunoviću da je ovo sve scenarij u koji je od nekoga on, Balunović upućen i pitao ga je zašto je čekao 15 godina za ovakvu naknadnu savijest. Svjedok Balunović mu je odgovorio da je njega čekao i da je vjerovao da će progovoriti o svemu. Dodao je da je točno, kao što je svjedok Radočaj naveo, da se bojava u vrijeme kada su se sreli na Savi, da se bojava za svoju djecu i da je odlučio da će govoriti istinu, a da se svi brane kako znaju i da odgovaraju za svoj dio krivnje. Tada je Radočaju rekao da će izaći s onim što su mu on i Šoša rekli o događaju u Gruborima i Drlji. Tom prilikom, na Savi je podsjetio Radočaja, da je on bio u bazi rekao da će kad dođe vrijeme reći istinu o Gruborima. Radočaj je rekao da su Čelić, Balunović i Žinić trebali sjediti na optuženičkoj klupi, umjesto optuženih Drlje i Krajine, a da je prethodnu trojicu instruirao tadašnji pomoćnik Ravnatelja MUP-a Brkić. Gledajući u svjedoka

Radočaja, svjedok Balunović je rekao da se te zgrade, kada su odlazili sa Save, Radočaj nije s njim htio pozdraviti, a da se rukovao s Čelićem i rekao da ne želi da on bude jedini u kojega će cijela Hrvatska upirati prstom jer je progovorio. Tada je Radočaj naveo imena drugih ljudi koji su vidjeli što se dogodilo u Gruborima. Svjedok Radočaj odgovorio je svjedoku Balunoviću da bi se morao ispričati optuženicima jer im je nanio veliku poslovnu i privatnu nepravdu time što ih je doveo na optuženičku klupu. Svjedok Balunović mu je na to rekao: 'Igore, ti dobro znaš zbog koga smo tu i oni se nama trebaju ispričati! Da se to nije dogodilo mi ne bismo sada bili ovdje.' Dodao je da Radočaja zna kao poštena čovjeka i da mu ništa ne zamjera i da će uvijek biti tu ako ga ovaj zatreba. Svjedok Radočaj je rekao da su Čelić i Brkić slomili svjedoka Nevena Juričića, koji je plačući izašao iz sudnice jer su ga isti prisilili da lažno svjedoči. Na upit predsjednika vijeća Balunović je pojasnio da je rekavši Radočaju da zna zbog koga su ovdje, mislio da on, Radočaj zna, tko je počinio inkriminirano kazneno djelo. Svjedok Radočaj se na to očitovao da je to odvratno i ispod svakog nivoa od Balunovića za tvrditi.

12. listopada 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izveštava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, novinari te predstavnici braniteljskih udruga

Svoj iskaz danas je dao **Josip Čelić**, *tempore criminis* operativni zapovjednik Antiterorističke jedinice (ATJ) Lučko u akciji pretrage terena u dolini Plavno tijekom koje su potkraj kolovoza 1995. u zaselku Grubori spaljene kuće srpskih mještana te ubijeno šestoro civila.

Svjedok Josip Čelić

Svi zapovjednici grupa imali su potpunu zapovjednu odgovornost, odnosno efektivnu kontrolu, jer su i unutar postrojbe bili rukovoditelji te su pripadnici grupa njihove zapovijedi morali bespogovorno izvršavati.

"Akcija pretrage terena provedena je na temelju usmene zapovjedi dobivene od zapovjednika Josipa Turkalja 24. kolovoza 1995. " Sutradan ujutro po dolasku u Gračac javili smo se Zdravku Janjiću, u stožer akcije. Tada sam dobio zemljovid i konkretnu zadaću. Nakon toga svi smo se uputili u područje Plavnog, a došavši na početnu crtu rasporedio sam ljude. Prenio sam ljudima da na području odvijanja pretrage terena prebivaju civili, popisani od strane međunarodnih humanitarnih organizacija te ih je, ukoliko na njih naiđemo, potrebno radi njihove sigurnosti sprovesti na sigurno područje. Moja zadaća bila je koordiniranje jedinice te zapravo nisam trebao niti biti na terenu", rekao je svjedok.

Ubrzo nakon početka akcije svjedok se vratio na početne položaje s tri pronađena civila i tada je izgubio vezu s vođama grupa. Zbog sigurnosnih razloga nije se vratio prema postrojbi, nego je s operativnim zapovjednikom cijele akcije Zdravkom Janićem otišao prema završnoj crti. Tu su ga vođe grupa izvijestili da nisu naišli na probleme pa je tako napisao i u izvješću koje je predao u stožeru akcije u Gračacu. No idućeg dana ga je načelnik Stožera specijalne policije Željko Sačić izvijestio da su se pripadnici njegove postrojbe sukobili s neprijateljem u Gruborima i rekao mu je što treba napisati u novom izvješću.

"Vjerovao sam Sačiću. On je bio zapovjednik i baratao je pouzdanim informacijama i nisam ga pitao otkud mu ti podaci", rekao je Čelić. Na upit suca potvrdio je da je sastavio izvještaj s podacima za koje osobno nije imao nikakva saznanja, nego mu ih je direktno izdiktirao Sačić. Vratio se u Zagreb, a odmah sutradan, prema naredbi zapovjednika ATJ-a Lučko Josipa Turkalja, vratio se u Grubore, gdje je vidio mrtva tijela, mrtvu stoku i pse te zapaljene kuće.

"Tada sam vidio da je Sačić u pravu i da se tamo dogodio nekakav sukob, no pojedinosti nisam znao. Vratili smo se u Zagreb, a 1. rujna Turkalj je na sastanku koji je održan u nazočnosti Dražena Čurkovića, Franje Drlje, Bože Krajine, Stjepana Žinića i Balunovića naložio pisanje izvješća i ja sam tada napisao svoje treće izvješće o Gruborima. Ovo izvješće bilo je identično prethodnom, nadodao sam način na koji se postupalo prema civilima koje bi zatekli na području pretrage. Drljo je odbio pisati to izvješće", objasnio je svjedok.

Postrojba je neposredno prije početka akcije, na početnoj crti, podijeljena u četiri grupe, a na čelu su im kao zapovjednici, ili vođe grupe postavljeni Branko Balunović, Stjepan Žinić te optuženi Frano Drlje i Božo Krajina, tada svi sa statusom instruktora specijalističke obuke dok su neki od njih po ustrojbenoj hijerarhiji postrojbe bili i zapovjednici vodova. Svi zapovjednici grupa imali su potpunu zapovjednu odgovornost, odnosno efektivnu kontrolu, jer su i unutar postrojbe bili rukovoditelji te su pripadnici grupa njihove zapovijedi morali bespogovorno izvršavati.

"Jedinica je po svom ustroju bila podijeljena na grupe vrlo precizno. Za svakog policajca se znalo kojoj grupi pripada, međutim jedinica kao i više puta do tada nije na terenu bila u punom sastavu te se tijekom formiranja grupa ljudi nisu držali uobičajnog ustroja postrojbe. Sustav veze nije funkcionirao zbog lošeg vremena i konfiguracije terena. Konačno, imao sam i vezu sa zapovjednikom Janjićem. Napominjem da je krajnja lijeva grupa bila ona pod zapovjedništvom Žinića, do njega Balunovićeva, potom grupa koju je vodio Drljo dok je kranju desnu poziciju držala grupa od Bože Krajine. Na temelju dobivne zadaće određene prema zemljovidu kroz Grubore je trebala proći grupa koju je vodio Drljo. No, hipotetski kroz ovo selo mogle su proći sve angažirane grupe. Nikada nisam dobio podatak što se tamo uistinu dogodilo, niti sam bio ovlašten provoditi istragu", rekao je svjedok.

8. studenoga 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izvjestava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, novinari te predstavnici braniteljskih udruga

U nastavku dokaznog postupka ispitani su svjedoci **Josip Turkalj**, bivši zapovjednik ATJ Lučko i **Zdravko Janić**, operativni zapovjednik akcije pretrage terena u kolovozu 1995. nakon VRA "Oluja", tijekom koje je u zaselku Grubori ubijeno šestero srpskih civila podmakle životne dobi. Kazneni postupak se vodi protiv Franje Drlje i Bože Krajine optužene temeljem zapovjedne odgovornosti, a Drlju se tereti i kao neposrednog počinitelja.

Svjedoci su potvrdili podjelu postrojbe na grupe, s tim što je svjedok Turkalj dodatno pojasnio da je to bila autonomna odluka Josipa Čelića koji je operativno zapovijedao elitnom antiterorističkom jedinicom na terenu. No, pitanje je da li su zapovjednici grupa imali *de facto* i

de iure ovlasti na terenu budući da je zapovjednik Čelić napustio postrojbu kako bi civila odveo na sigurno, a nije odredio svog "sukcesora". Pitanja **Predsjednika vijeća** uglavnom su se na to odnosila.

Svjedok Josip Turkalj

Nema osobnih saznanja o zločinu u Gruborima. Naime, dva-tri dana nakon zločina u Gruborima na poziv Markačeva zamjenika Željka Sačića, koji mu je rekao da se "tamo nešto dogodilo", došao je u zaselak i tamo vidio jednu mrtvu osobu i dvije zapaljene kuće. "Tada se nije moglo utvrditi što se ondje uistinu dogodilo niti isključiti da je možda došlo do nekakve borbe, a ja o tome nisam pitao Janjića " rekao je svjedok. Nakon nekoliko dana od Markača je stigla pisana zapovijed da zapovjednici napišu izvještaj o Gruborima i to su, kako je rekao, učinili svi osim optuženog Drlje.

"Nama je Sektor specijalne policije tada bila neposredno nadređena struktura, tamo su se planirale akcije, a na temelju zapovjedi određivan je optimalan broj policijskih djelatnika iz postrojbe za učinkovito izvršenje određene zadaće. Tamo je određen i jedan od rukovoditelj unutar postrojbe za operativnog zapovjednika akcije. General Markač je, koliko se sjećam, zapovjedio da niži zapovjednici, odnosno zapovjednici grupa pišu izvješća, a odluka o podjeli postrojbe na grupe bila je autonomna odluka Josipa Čelića, formalnog operativnog zapovjednika postrojbe na terenu, temeljena na procjeni terena i konkretne zadaće. Zapovjednike grupa mogao je odrediti sukladno njihovim radnim mjestima te ustrojbenoj hijerarhiji postrojbe. Inače, sve postrojbe koje su sudjelovala u akciji bile su obvezne napisati izvješća neovisno o događaju u Gruborima. Ova akcija predstavljala je rutinsku zadaću, teren je za pretragu bio vrlo težak i teško prohodan zbog šikare, stijena i kamenja pa je upravo zbog toga bilo teško zadržati striktnu podjelu pripadnika postrojbe unutar prvotno određenih grupa", objasnio je svjedok.

Svjedok Zdravko Janić

"Tijekom akcije koja je obuhvatila i Grubore nitko od zapovjednika na terenu nije prijavio incident ni sukob s neprijateljem, a nakon akcije svi su me usmeno izvijestili da nije bilo nikakvih problema. Ja sam tada o akciji sastavio izvješće. Za Grubore sam ponovno čuo tek kad su mediji počeli pisati o zločinu nad srpskim civilima i kad je 2003. Haag zatražio dokumentaciju koju sam, tada već kao zapovjednik specijalne policije, na toj dužnosti sam i danas, morao prikupiti i dostaviti Upravi kriminalističke policije. Tada, nakon uvida u dokumentaciju vidio sam hrpu lažnih izvješća", rekao je svjedok, *tempore criminis* operativni zapovjednik akcije "Oluja obruč" koja je obuhvaćala i pretragu terena u zaselku Grubori.

"Glavni zapovjednik bio je general Markač, ispod njega je bio načelnik Sačić i onda ja, ispod Sačića u hijerarhiji. Dobio sam od UN-a ili Crvenog križa popis civila koji su prebivali na terenu koji je bio obuhvaćen pretragom i s tim sam upoznao druge zapovjednike te sam im naložio da s ovom činjenicom upoznaju i svoje zapovjednike grupa i svakog djelatnika postrojbe. Do okončanja akcije Čelić je kao operativni zapovjednik ATJ Lučko svako malo kontaktirao zapovjednike svojih desetina. Naime, ubrzo nakon što je postrojba krenula s početne crte, Čelić je javio radio vezom da ima dvojicu civila te sam mu rekao da ću krenuti prema njemu, jer sam bio na cesti i potom smo civile skupa prebacili do mjesta na kojem je UNPROFOR popisivao lokalno stanovništvo. Kako više nije bilo optičke vidljivosti s pripadnicima postrojbe rekao sam Čeliću da više nije sigurno da se vraća nazad na teren. No, već prije akcije treba odrediti osobu koja će zamijeniti zapovjednika ukoliko na bilo koji način ovaj bude onemogućen aktivno sudjelovati u akciji. Čelić je tako trebao postupiti. Ipak, konstantno je imao tzv. duplex vezu koja je

omogućavala kontakt sa zapovjednicima grupa i to čini mi se svakih sat vremena", potanko je objasnio u nastavku svjedočenja.

Josip Čelić će kao svjedok biti ispitan na narednom ročištu zakazanom za **13. studenoga 2012., u 9,00h.**

13. studenoga 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izveštava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, novinari te predstavnici braniteljskih udruga

Svoj iskaz danas je dao **Josip Čelić**, *tempore criminis* operativni zapovjednik Antiterorističke jedinice (ATJ) Lučko u akciji pretrage terena u dolini Plavno tijekom koje su potkraj kolovoza 1995. u zaselku Grubori spaljene kuće srpskih mještana te ubijeno šestero civila.

Svjedok Josip Čelić

Svi zapovjednici grupa imali su potpunu zapovjednu odgovornost, odnosno efektivnu kontrolu, jer su i unutar postrojbe bili rukovoditelji te su pripadnici grupa njihove zapovijedi morali bespogovorno izvršavati.

"Akcija pretrage terena provedena je na temelju usmene zapovjedi dobivene od zapovjednika Josipa Turkalja 24. kolovoza 1995. Sutradan ujutro po dolasku u Gračac javili smo se Zdravku Janjiću, u stožer akcije. Tada sam dobio zemljovid i konkretnu zadaću. Nakon toga svi smo se uputili u područje Plavnog, a došavši na početnu crtu rasporedio sam ljude. Prenio sam ljudima da na području odvijanja pretrage terena prebivaju civili, popisani od strane međunarodnih humanitarnih organizacija te ih je, ukoliko na njih naiđemo, potrebno radi njihove sigurnosti sprovesti na sigurno područje. Moja zadaća bila je koordiniranje jedinice te zapravo nisam trebao niti biti na terenu", rekao je svjedok.

Ubrzo nakon početka akcije svjedok se vratio na početne položaje s tri pronađena civila i tada je izgubio vezu s vođama grupa. Zbog sigurnosnih razloga nije se vratio prema postrojbi, nego je s operativnim zapovjednikom cijele akcije Zdravkom Janićem otišao prema završnoj crti. Tu su ga vođe grupa izvijestili da nisu naišli na probleme pa je tako napisao i u izvješću koje je predao u stožeru akcije u Gračacu. No idućeg dana ga je načelnik Stožera specijalne policije Željko Sačić izvijestio da su se pripadnici njegove postrojbe sukobili s neprijateljem u Gruborima i rekao mu je što treba napisati u novom izvješću.

"Vjerovao sam Sačiću. On je bio zapovjednik i baratao je pouzdanim informacijama i nisam ga pitao otkud mu ti podaci", rekao je Čelić. Na upit suca potvrdio je da je sastavio izvještaj s podacima za koje osobno nije imao nikakva saznanja, nego mu ih je direktno izdiktirao Sačić. Vratio se u Zagreb, a odmah sutradan, prema naredbi zapovjednika ATJ-a Lučko Josipa Turkalja, vratio se u Grubore, gdje je vidio dva mrtva tijela, mrtvu stoku i pse te zapaljene kuće.

"Tada sam vidio da je Sačić u pravu i da se tamo dogodio nekakav sukob, no pojedinosti nisam

znao. Vratili smo se u Zagreb, a 1. rujna Turkalj je na sastanku koji je održan u nazočnosti Dražena Čurkovića, Franje Drlje, Bože Krajine, Stjepana Žinića i Balunovića naložio pisanje izvješća i ja sam tada napisao svoje treće izvješće o Gruborima. Ovo izvješće bilo je identično prethodnom, nadodao sam način na koji se postupalo prema civilima koje bi zatekli na području pretrage. Drljo je odbio pisati to izvješće", objasnio je svjedok.

Postrojba je neposredno prije početka akcije, na početnoj crti, podijeljena u četiri grupe, a na čelu su im kao zapovjednici, ili vođe grupe postavljeni Branko Balunović, Stjepan Žinić te optuženi Frano Drlje i Božo Krajina, tada svi sa statusom instruktora specijalističke obuke dok su neki od njih po ustrojbenoj hijerarhiji postrojbe bili i zapovjednici vodova. Svi zapovjednici grupa imali su potpunu zapovjednu odgovornost, odnosno efektivnu kontrolu, jer su i unutar postrojbe bili rukovoditelji te su pripadnici grupa njihove zapovijedi morali bespogovorno izvršavati.

"Jedinica je po svom ustroju bila podijeljena na grupe vrlo precizno. Za svakog policajca se znalo kojoj grupi pripada, međutim jedinica kao i više puta do tada nije na terenu bila u punom sastavu te se tijekom formiranja grupa ljudi nisu držali uobičajenog ustroja postrojbe. Sustav veze nije funkcionirao zbog lošeg vremena i konfiguracije terena. Konačno, imao sam i vezu sa zapovjednikom Janićem. Napominjem, da je krajnja lijeva grupa bila ona pod zapovjedništvom Žinića, do njega Balunovićeva, potom grupa koju je vodio Drljo dok je kranju desnu poziciju držala grupa od Bože Krajine. Na temelju dobivene zadaće određene prema zemljovidu kroz Grubore je trebala proći grupa koju je vodio Drljo. No, hipotetski kroz ovo selo mogle su proći sve angažirane grupe. Nikada nisam dobio podatak što se tamo uistinu dogodilo, niti sam bio ovlašten provoditi istragu", rekao je svjedok.

Glavna rasprava se nastavlja **16. studenoga 2012., u 9,00h.**

16. studenoga 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Izveštava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava

Suđenje prate i Jelena Đokić Jović, Documenta; predstavnici braniteljskih udruga

Dokazni postupak nastavljen je ispitivanjem sedmorice prispjelih svjedoka.

Svjedok Marko Krpan potvrdio je da je jedinica u predmetnoj akciji čišćenja terena bila podijeljena u grupe, on je bio u Žinićevoj grupi, a instruktori su bili glavni i zapovijedali grupama. Nije potvrdio dio iskaza svjedoka Stjepana Žinića, u kojemu je isti rekao da su njih dvojica, kad su čuli pucnjavu, došli do sela. Rekao je da se toga ne sjeća. Iskazao je da je on tijekom akcije sa Žinićem, kao vođom njegove grupe, bio u vizualnom kontaktu. Žinić je u pravilu, kao zapovjednik grupe, imao kontakt radio-vezom s ostalim zapovjednicima i zapovjedništvom postrojbe, osim ako mu se baterija istrošila. Dodao je da je sudjelovao u vojno-redarstvenoj akciji 'Oluja' i drugim akcijama u kojima je sudjelovala ATJ 'Lučko', među kojima i osiguranju pratnje generala Janka Bobetka u Travnik, u BiH. Na poseban upit prvooptuženog Frane Drlje, svjedok je odgovorio da bi se sjetio, da je istina da je sa Stjepanom Žinićem prilazio selu u kojem se pucalo. Dodao je da je prvooptuženik u svim akcijama išao prvi ili među prvima.

Svjedok Zdravko Lončar iskazao je da je u akciji sudjelovao na lijevom krilu, a da su uz njega bili Galić i Palijan. U šumi je naišao na dvojicu civila, staraca, koji su uz sebe imali neku vreću i

janje. Na početku akcije, u podnožju brda koje su trebali preći, podijeljeni su u grupe, možda prema rasporedu po vozilima, kojima su došli na teren. Tom prilikom im je rečeno da ukoliko naidu na civile da ih upute na mjesto gdje UN popisuje civilno stanovništvo. Misli da je bio u Balunovićevoj grupi, ali po dokumentima koji su mu predloženi u istrazi, proizlazi da je bio u Žinićevoj grupi, što on ne može potvrditi jer se ne sjeća. Rekao je da su se čuli pucnjevi s njegove desne strane, sljedeći dan su povučeni s terena, pa kad je na Dnevniku sljedeći dan vidio da su stradali ljudi, zaključio je da se nešto loše dogodilo. Dodao je da su vođe grupa imali uređaje veze.

Svjedok Sergej Latin rekao je da je vidio dim i čuo pucnjavu, a prošao je kroz selo za koje misli da su Grubori, gdje je bilo još pripadnika njihove postrojbe. Kad je čuo pucnjavu, koja je dolazila iza njegovih leđa, nalazio se u nekom grmlju. Zapovjednik njegove grupe bio je Stjepan Žinić, a zapovjednici ostalih grupa bili su Drljo, Krajina i Balunović.

Svjedok Petar Novaković potvrdio je u potpunosti iskaz dan u istrazi, koji je predsjednik vijeća pročitao.⁸ Istaknuo je da mu je na terenu bio neposredno nadređen 2. opt. Krajina. Rekao je da su zapovjednici grupa imali uređaje za vezu. Na početku svake akcije, zapovjednik bi pozvao na "briefing" vođe grupa, i misli da ih je i kritičnoga dana, zapovjednik Čelić pozvao kod svog vozila, kako bi ih upoznao sa zapovijedi i s pravcima kretanja, iako nije sasvim siguran je li to bilo u predmetnoj akciji. Rekao je da je vidio stoku na pašnjacima, teren je bio zahtjevan, nije bilo ljudi oko te stoke. Na pitanje 2. opt. rekao je da je osobno u bazi vidio spisak pripadnika svoje grupe, na kojem je vidio i ime Igora Benete, a on je zaista i bio s njim u grupi kojom je zapovijedao drugooptuženik. Tijekom pretrage terena vidio je drugooptuženika jer bi se grupa formacijski skupila kada bi naišla na neku reljefnu prepreku. Na poseban upit predsjednika vijeća, svjedok je rekao da se ne sjeća da bi, nakon što je drugooptuženik preuzeo od Josipa Klema njegovu grupu, netko drugi osim njega, zapovijedao grupom.

Svjedok Dražen Čurković rekao je da osobno nije sudjelovao u akciji jer se ženio i bio slobodan tih dana. On je tada obnašao dužnost pomoćnika zapovjednika ATJ 'Lučko', Josipa Turkalja. Na terenu je jedinica najčešće bila podijeljena u grupe, s time da pripadnici jedne grupe nisu mogli samoinicijativno prijeći u drugu grupu jer je funkcionirao strogo hijerarhijski lanac zapovijedanja. Ako bi netko slučajno, zbog konfiguracije terena, prešao iz jedne grupe u drugu, njemu je ostao zapovjednik vođa dodijeljene mu grupe te se morao, čim je shvatio grešku, vratiti u svoju grupu. Dodao je da u situacijama kada jedinica nije na terenu podijeljena na grupe, već nastupa kao cjelina, vođe grupa iz baze i instruktori imaju svoje zapovjedne ovlasti. Međutim ako je bio određen zapovjednik akcije, on je zapovijedao i imao zapovjedne ovlasti, a zapovjednici grupa iz baze i instruktori djelovali su kao obični specijalci. Rekao je da ne zna ništa o izvještajima iz predmetne akcije i da nije bio na sastanku u bazi ATJ 'Lučko' 1. rujna 1995., gdje ga navodi kao sudionika tog sastanka svjedok Josip Čelić. Bio je tada u Sinju jer se u subotu, 2. rujna 1995. ženio. Svoj iskaz svjedok je završio izjavom da će 1. opt. Drlju i 2. opt. Krajinu predložiti Ministru obrane RH za odlikovanje Heroja Domovinskog rata, jer smatra da su isti časni, odgovorni i dobri borci.

⁸ U svom iskazu iz istrage svjedok Petar Novaković rekao je da mu je u bazi zapovjednik bio Josip Klem, a nakon njegovog odlaska i budući da istoga nije bilo u predmetnoj akciji, zapovijedao mu je 2. opt. Božo Krajina. U njegovoj grupi bio je i sada pokojni Igor Beneta. Sa svjedokom Vidukom je kritičnog dana prolazio 50-ak metara desno od sela i čuo je pucnjeve. Nije vidio dim, niti kontakt s neprijateljskim vojnicima. Ostali zapovjednici grupa su bili Balunović, Žinić i Drljo. Opisao je i susret s generalom Mladenom Markačem, koji se zbio sljedećega dana, a kojom prilikom je isti ljutito vikao na pripadnike ATJ 'Lučko' zbog zapaljenih kuća i poslao ih je natrag u bazu u Zagreb.

Svjedok Čedo Romanić rekao je da je on kao djelatnik PU Knin, još kritičnog dana dobio informaciju da su u Gruborima ubijeni ljudi i tada je s kolegom krenuo na teren radi provođenja očevida, ali nisu uspjeli pronaći traženi zaseok, jer je lokalno stanovništvo koje se okupilo u školi, bilo u strahu i nisu im htjeli dati točne upute, a vremenski uvjeti su bili izrazito loši. Drugi dan je želio ponovno poći na teren radi obavljanja očevida, ali mu je u ured došao Željko Sačić, koji je već bio obaviješten i imao informacije o zločinu u Gruborima i zabranio mu je provođenje očevida. Svjedok je inzistirao na očevidu, ali je Sačić poduzeo brojne korake i iskoristio svoj utjecaj, da očevid spriječi, u čemu je i uspio, iako po svojoj funkciji na takvu zabranu nije bio ovlašten. Sačić mu je tom prilikom rekao da je Specijalna policija kritičnog dana čistila teren, da se po vojnoj karti točno može utvrditi koja je postrojba SP prošla kroz zaseok te da redovna policija nema što provoditi očevid.

Svjedok Jure Ninčević je iskazao da je 2. opt. Krajina bio kao stariji pripadnik u njegovom vođu, a da su Beneta i Viduka bili s njim u grupi. Rekao je da je cijeli vođ bio na terenu s njim u predmetnoj akciji. Rekao je da ne zna tko mu je neposredno zapovijedao u toj akciji, niti da zna tko mu je nakon Klema zapovijedao u vođu. Rekao je da se ničega ne sjeća jer se ništa i tako toga dana nije dogodilo. Predsjednik vijeća upozorio je svjedoka na njegove svjedočke dužnosti i rekao mu je da se itekako nešto dogodilo, da su starci pobijeni, od strane pripadnika njegove postrojbe.

Stranke su izjavile da **nemaju daljnjih dokaznih prijedloga**. Zamjenik ŽDO iz Zagreba izjavio je da je suglasan da se pročitaju iskazi do sada neprispjelih svjedoka. Branitelj I. opt., odvjetnik Ivan Stanić, ostao je kod prijedloga da se svjedok Veselin Karanović, koji nije pristupio na ovo ročište, neposredno ispita.

Nastavak glavne rasprave zakazan je za dan **10. prosinca 2012. godine, u 12 sati**, kada će se ponovno u svojstvu svjedoka pozvati **Veselin Karanović te biti određen termin rekonstrukcije kritičnog događaja**.

21. siječnja 2013. godine – nastavak dokaznog postupka

Izveštava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, novinari te predstavnici braniteljskih udruga

U nastavku dokaznog postupka svjedočila su sedmorica **bivših pripadnika ATJ "Lučko"** te svjedok **Josip Mihaljević**, *temore criminis* liječnik u Sektoru kriminalističke policije zadužen za medicinsko-psihološku podršku. Trojica svjedoka nisu se odazvala pozivu, a o neposrednom pribavljanju njihovih iskaza odlučit će se u nastavku glavne rasprave.

Svjedoci o brutalnom ubojstvu šestoro srpskih civila u Gruborima, tijekom akcije čišćenja terena ne znaju ništa, a većina je o inkriminaciji koja se stavlja na teret njihovim bivšim suborcima doznala iz medija. Ne znaju tko je predmetnom akcijom zapovijedao niti znaju tko su im na terenu bili neposredni nadređeni. Tadašnji pripadnici elitne postrojbe ne znaju tko im je tada, na terenu, odredio smjer kretanja, a kuće koje su im se našle na putu nisu provjeravali iako su čišćenje terena provodili u cilju eliminiranja zaostalih neprijateljskih snaga krećući se u koloni, rezime je izvedenih personalnih dokaza tijekom današnjeg ročišta.

Svjedoci Mladen Grgić i Ivica Matanić ne znaju tko je zapovjedao akcijom čišćenja terena u kojoj su i osobno sudjelovali. Svjedok Grgić bio je pripadnik postrojbe od osnutka.

Svjedoci Renato Novak i Nenad Petek su tvrdili da optuženi Drljo tijekom izvršavanja zadaće u dolini Plavno nije imao posebne ovlasti te da su im policijski djelatnici provodeći kriminalističku obradu sugerirali podjelu postrojbe na grupe pri čemu su zapovjednici grupa raspolagali zapovjednim ingerencijama, dok je po njihovim saznanjima egzistirala samo podjela na specijalističke grupe za izvršavanje protuterorističke zadaće, a svjedok Petek je pripadao grupi specijaliziranoj za rješavanje otmice zrakoplova.

Svjedok Milan Porobija

O zločinu počinjenom nad stanovnicima Grubora saznao je iz medija. Tada nije bilo razmjene vatre s neprijateljem, a Balunović ga je sačinjavajući fiktivno izvješće uvrstio u grupu koja je tijekom čišćenja terena bila pod njegovim zapovjedništvom. *"Kad sam se, otprilike prije pet godina, u King Krosu sreo s Balunovićem rekao mi je da sam svrstan u grupu kojom je on zapovjedao, jer je u izvješću iz Grubora opisao sukob s neprijateljem iako ja osobno tako nešto nisam doživio"*, rekao je svjedok.

Slikovito objašnjavajući način funkcioniranja postrojbe, dodao je: *"Nemam pojma o tome što se tog dana zbilo u Gruborima. Nakon svake akcije slijedio je povratak u bazu, Lučko, gdje bi se najprije presvukli, a potom išli u grad. Niti na terenu nije vladala neka čelična disciplina, jer u protivnom ja ne bih izdržao"*.

Svjedoci Ivica Golčić i Joso Luketić ne znaju ništa o predmetu inkriminacije. Luketić je kao vozač u postrojbi odveo sudionike akcije na početnu poziciju te ih pričekao na završnoj liniji, kod Strmice i vratio u bazu, u Lučko. U vozilima se o tijeku akcija nikada nije razgovaralo, uglavnom se odvijala neobavezna komunikacija.

Svjedok Josip Mihaljević

"Kao liječnik odgovorno mogu reći da mi se nakon akcije u Gruborima nitko od djelatnika jedinice nije javio radi psihološke pomoći", rekao je svjedok navodeći da su ATJ "Lučko" činili pripadnici iznimne psihofizičke spreme, posebice fizičke pripremljenosti.

Glavna rasprava se nastavlja **22. siječnja 2013. u 12,00h** svjedočenjem Željka Sačića.

22. siječnja 2013. godine – nastavak dokaznog postupka

Nakon što zbog nedostatka sjedećih mjesta, na imperativan nalog predsjednika vijeća da napuste prostor sudnice, promatrači nisu nazočili ročištu, o sadržaju svjedočenja Željka Sačića izvješćujemo u nastavku, na temelju naknadno pribavljenog Zapisnika s glavne rasprave:

Svjedok **Željko Sačić** je ustvrdio da se tijekom akcije čišćenja terena koja je za epilog imala ubojstvo šestoro civila u odmakloj životnoj dobi, djelovalo s više vrsta vatrenog oružja, odnosno da je zaista došlo do razmjene vatre između hrvatskih i zaostalih paravojnih srpskih snaga. Zaključio je to vidjevši mrtvog Đuru Karanovića i čuvši da je u zapaljenoj kući tijelo starice, dok mu je za mrtvog mlađeg muškarca rečeno da je neprijateljski vojnik.

Za pisanje lažnog izvješća optužio je Josipa Čelića.

Svjedok Željko Sačić

Akcija koja je zbog navodno počinjenog ratnog zločina predmet ovog kaznenog postupka odvijala se 25. i 26. kolovoza 1995. pod nazivom "Knin 95" i pripadnici ATJ "Lučko" u akciji su sudjelovali po nalogu tadašnjeg Predsjednika Republike, dok je zapovijed potpisao general Mile Ćuk, *tempore criminis* zapovjednik osiguranja Predsjednika Republike. Ova akcija se nije odvijala u kontekstu akcije "Oluja obruč", na koju se inače odnosila zapovijed koju je potpisao svjedok.

"Ja sam u Gruborima bio 26. kolovoza 1995. po nalogu generala Markača. Trebao sam utvrditi jesu li tamo ubijeni ljudi i nalazili li se poprište događaja u zoni odgovornosti Specijalne policije. Na temelju petogodišnjeg ratnog iskustva zaključio sam da se djelovalo s više vrsta vatrenog oružja, vjerojatno većeg kalibra, odnosno da je zaista došlo do razmjene vatre između hrvatskih i zaostalih paravojnih srpskih snaga. Vidio sam mrtvog Đuru Karanovića, rečeno mi je da je u zapaljenoj kući tijelo starice dok mi je za mrtvog mlađeg muškarca rečeno da je neprijateljski vojnik. Odmah sam mobitelom obavijestio generala Markača navodeći da se prema mojim spoznajama radi o zoni za koju odgovornost snosi ATJ "Lučko", rekao je svjedok.

Za pisanje lažnog izvješća optužio je Josipa Čelića koji je noć ranije napisao u izvješću da nije zatekao civile i da nije bilo uporabe oružja.

Svjedok je rekao da su on i Markač tek 2005. od haških istražitelja doznali da Čelić nije napisao "realno izvješće" jer je napustio postrojbu i ostavio je "obezglavljenju", bez zapovjedništva, nakon što se počelo pucati.

"To je bio šok za sve nas, nikad se nije dogodilo da imamo lažno izvješće. Naime, Čelić je kao kukavica, neorganiziran i neodgovoran, tijekom akcije napustio zonu svoje odgovornosti nakon što mu je netko od podređenih, policajac Jurendić ili netko drugi doveo dva starca koja su pronađena na terenu, a da zapovjedne ovlasti nije pri tom prenio na nekog sebi podređenog u postrojbi. Ja sam od njega, u Ramljanima, zatražio da napiše kako je došlo do ubojstva tih ljudi, a on je izvješće pisao rukom, kasnije, kad smo se vratili u Gračac. Ne znam zašto laže da sam mu ja diktirao sadržaj izvješća o događajima u Gruborima", objasnio je svjedok.⁹

⁹ **Josip Čelić** svjedočio je na ročištu održanom 12. listopada 2012. Podsjećamo na sadržaj njegova svjedočenja:

Svi zapovjednici grupa imali su potpunu zapovjednu odgovornost, odnosno efektivnu kontrolu, jer su i unutar postrojbe bili rukovoditelji te su pripadnici grupa njihove zapovijedi morali bespogovorno izvršavati.

"Akcija pretrage terena provedena je na temelju usmene zapovjedi dobivene od zapovjednika Josipa Turkalja 24. kolovoza 1995. " Sutradan ujutro po dolasku u Gračac javili smo se Zdravku Janjiću, u stožer akcije. Tada sam dobio zemljovid i konkretnu zadaću. Nakon toga svi smo se uputili u područje Plavnog, a došavši na početnu crtu rasporedio sam ljude. Prenio sam ljudima da na području odvijanja pretrage terena prebivaju civili, popisani od strane međunarodnih humanitarnih organizacija te ih je, ukoliko na njih naiđemo, potrebno radi njihove sigurnosti sprovesti na sigurno područje. Moja zadaća bila je koordiniranje jedinice te zapravo nisam trebao niti biti na terenu", rekao je svjedok.

Ubrzo nakon početka akcije svjedok se vratio na početne položaje s tri pronađena civila i tada je izgubio vezu s vodama grupa. Zbog sigurnosnih razloga nije se vratio prema postrojbi, nego je s operativnim zapovjednikom cijele akcije Zdravkom Janićem otišao prema završnoj crti. Tu su ga vođe grupa izvijestili da nisu naišli na probleme pa je tako napisao i u izvješću koje je predao u stožer akcije u Gračacu. No idućeg dana ga je načelnik Stožera specijalne policije Željko Sačić izvijestio da su se pripadnici njegove postrojbe sukobili s neprijateljem u Gruborima i rekao mu je

Ispričao je također da je zvao i zapovjednika jedinice Lučko Josipa Turkalja s kojim je 27. kolovoza otišao u Grubore, gdje su još uvijek bila mrtva tijela, iako je civilna policija tamo bila dva dana ranije.

"Turkalj je zaključio kao i ja, da je očito došlo do žestoke pucnjave i da su upotrijebljena i eksplozivna sredstva", objasnio je svjedok.

Kazao je da se iz Turkaljevog izvješća Markaču vidjelo da su svi zapovjednici grupa napisali svoja izvješća, osim Drlje koji je tvrdio da on nije bio vođa grupe u Gruborima jer ga nitko o tome nije obavijestio niti mu dao takvu zapovijed. Frano Drljo je unutar postrojbe bio instruktor specijalističke obuke, što je po hijerarhijskom ustroju iznad pozicije vođe grupe.

Nakon nekoliko mjeseci MUP je od UN-a dobio upit o tome zašto su ubijeni civili, posvjedočio je Sačić, koji tvrdi da su svi nadležni u tom slučaju bili obaviješteni. Napomenuo je i da je podnošenje kaznenih prijava u nadležnosti policije i državnog odvjetništva, a ne specijalne policije.

Glavna rasprava se nastavlja **28. siječnja 2013., u 12,00h.**

što treba napisati u novom izvješću.

"Vjerovao sam Sačiću. On je bio zapovjednik i baratao je pouzdanim informacijama i nisam ga pitao otkud mu ti podaci", rekao je Čelić. Na upit suca potvrdio je da je sastavio izvještaj s podacima za koje osobno nije imao nikakva saznanja, nego mu ih je direktno izdiktirao Sačić. Vratio se u Zagreb, a odmah sutradan, prema naredbi zapovjednika ATJ-a Lučko Josipa Turkalja, vratio se u Grubore, gdje je vidio mrtva tijela, mrtvu stoku i pse te zapaljane kuće.

"Tada sam vidio da je Sačić u pravu i da se tamo dogodio nekakav sukob, no pojedinosti nisam znao. Vratili smo se u Zagreb, a 1. rujna Turkalj je na sastanku koji je održan u nazočnosti Dražena Ćurkovića, Franje Drlje, Bože Krajine, Stjepana Žinića i Balunovića naložio pisanje izvješća i ja sam tada napisao svoje treće izvješće o Gruborima. Ovo izvješće bilo je identično prethodnom, nadodao sam način na koji se postupalo prema civilima koje bi zatekli na području pretrage. Drljo je odbio pisati to izvješće", objasnio je svjedok.

Postrojba je neposredno prije početka akcije, na početnoj crti, podijeljena u četiri grupe, a na čelu su im kao zapovjednici, ili vođe grupe postavljeni Branko Balunović, Stjepan Žinić te optuženi Frano Drlje i Božo Krajina, tada svi sa statusom instruktora specijalističke obuke dok su neki od njih po ustrojbenoj hijerarhiji postrojbe bili i zapovjednici vodova. Svi zapovjednici grupa imali su potpunu zapovjednu odgovornost, odnosno efektivnu kontrolu, jer su i unutar postrojbe bili rukovoditelji te su pripadnici grupa njihove zapovijedi morali bespogovorno izvršavati.

"Jedinica je po svom ustroju bila podijeljena na grupe vrlo precizno. Za svakog policajca se znalo kojoj grupi pripada, međutim jedinica kao i više puta do tada nije na terenu bila u punom sastavu te se tijekom formiranja grupa ljudi nisu držali uobičajnog ustroja postrojbe. Sustav veze nije funkcionirao zbog lošeg vremena i konfiguracije terena. Konačno, imao sam i vezu sa zapovjednikom Janjićem. Napominjem da je krajnja lijeva grupa bila ona pod zapovjedništvom Žinića, do njega Balunovićeve, potom grupa koju je vodio Drljo dok je kranju desnu poziciju držala grupa od Bože Krajine. Na temelju dobivne zadaće određene prema zemljovidu kroz Grubore je trebala proći grupa koju je vodio Drljo. No, hipotetski kroz ovo selo mogle su proći sve angažirane grupe. Nikada nisam dobio podatak što se tamo uistinu dogodilo, niti sam bio ovlašten provoditi istragu", rekao je svjedok.

Izvištava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Jelena Đokić Jović, Documenta, novinari, predstavnici braniteljskih udruga iz Domovinskog rata

Nastavljen je **dokazni postupak**.

Svjedok Stjepan Buhin, *tempore criminis* koordinator MUP-a, raspoređen u PP Knin, svjedočio je o neuspješnom pokušaju izlaska na teren i izvršenja očevida u Gruborima, nakon što su od pripadnika UN-a dobili dojavu o počinjenom zločinu. Zapovjednik PP Knin naložio je da se pošalje ophodnja na teren i provjeri dojava, ali nisu uspjeli pronaći traženi zaselak. Iskazao je da je Željko Sačić izvršio različitim kanalima pritisak kako bi onemogućio PP Knin u izvršenju očevida kritičnog događaja. Isti je došao u Knin i bio je vidno ljut. Svjedok je rekao da ga je nazvao i Joško Morić iz MUP-a, koji mu je bio nadređen, a također je bio ljut jer se svjedok po njemu mijesao u poslove koji nisu bili u njegovoj domeni. Na poseban upit predsjednika vijeća, rekao je svjedok da je razgovarao s načelnikom PU zadarske Cetinom koji je obavijestio istražnog suca i ekipu za očevid.

Svjedok Ivan Barić, u kritičnom razdoblju obnašatelj funkcije koordinatora MUP-a u PP Knin, iskazao je kako su pripadnici ATJ Lučko zajedno sa Željkom Sačićem, navečer dana 25. kolovoza 1995. godine došli u Knin. Iskazao je da je svjedok Buhin o događaju obavijestio krim-policiju iz Zadra. Rekao je kako je sljedećeg dana Stjepan Buhin, koji je bio izrazito pošten čovjek i nije bio strašljivac, smijenjen i povučen u Zagreb, a sve to radi sukoba sa Sačićem koji nije htio da se ovaj zločin procesuiru.

Svjedok Miroslav Elek, koji je sudjelovao u predmetnoj akciji čišćenja terena kao pripadnik specijalne policije PU Splitsko-dalmatinske, iskazao je kako je na terenu naišao na starca, kojega je odveo kroz šipražje do njegove kuće, ispred koje ga je on s nekim staricama pričekao, a ovaj mu je donio pušku, koju mu je svjedok potom oduzeo. Taj starac se kasnije slikao s generalom Markačem, a svjedoku je prilikom ispitivanja u predistrazi od strane djelatnika splitske policije, rečeno da je tog starca razoružao upravo u selu Grubori. Nakon što je predsjednik vijeća svjedoku reproducirao snimku sela Grubori, napravljenu kritičnoga dana, koja na CD-u prileži spisu, svjedok je iskazao da ne prepoznaje to selo.¹⁰ Na poseban upit predsjednika vijeća, svjedok je odgovorio da ne zna tko mu je bio tom prilikom zapovjednik i da se ne sjeća da li su pripadnici njegove postrojbe tom prilikom na terenu našli neki leš.

Svjedok Drago Palijan, *tempore criminis* pripadnik ATJ Lučko, iskazao je da ne zna ništa o kritičnom događaju niti o zapovjednoj strukturi svoje jedinice, osim da je toga dana padala jaka kiša i da je u pretresu terena naišao na stado ovaca pri kraju akcije. Rekao je da mu je u bazi bio zapovjednik Josip Čelić, a da ne zna tko mu je zapovijedao na tom terenu. Nakon što mu je predsjednik vijeća pročitao njegov raniji iskaz iz istrage¹¹, svjedok je potvrdio te svoje navode.

¹⁰ Predsjednik vijeća je rekao svjedoku da starca nije presreo i razoružao u Gruborima, jer je iz dosadašnjeg tijeka kaznenog postupka proizašlo da se radilo o svjedoku Veselinu Karanoviću, kojemu je tog dana oduzeta puška, o čemu je isti iskazivao u predmetnom dokaznom postupku, ali se taj događaj nije zbio u Gruborima.

¹¹ U iskazu danom pred istražnim sucem dana 2. veljače 2010. godine, svjedok je među ostalim iskazivao o pucnjavi koju je čuo iz sela kraj kojega su prošli s njegove desne strane i da je naišao na civila kojeg je

Na poseban upit tužitelja kako je moguće da postrojba specijalne policije koja ima zadatak pročešljati i očistiti teren prođe kraj jednog sela bez da u njega uđe i pogleda kuće, svjedok nije znao odgovoriti. Iskazao je da se iz sela čula pucnjava i vidio se dim, nakon što su oni prošli kraj sela i nakon što je vidio Benetu kako puca po ovcama. Rekao je da nije točan navod svjedoka Branka Balunovića da je bio u njegovoj grupi i da se nisu kretali u grupama. Na poseban upit, svjedok je odgovorio da su vozila koja su ih dovezla na teren ostala parkirana blizu sela, gdje je bilo i UN vozila, a Čelić je na civile naišao nedugo nakon polaska pješice od vozila. Više puta je rekao da je na terenu vidio staricu koja je čuvala ovce, a budući da je iskazivao o iznimno lošim vremenskim prilikama, predsjednik vijeća ga je, očito dovodeći u pitanje istinitost njegovih navoda, upitao da li je ta starica imala kišobran. Svjedoku je predložena fotografija ubijene oštećenice iz spisa, ali svjedok na fotografiji nije prepoznao osobu za koju je naveo da je čuvala ovce. Na poseban upit svjedok je odgovorio da sljedeći dan on i Krizmanić nisu sudjelovali u akciji u Ramljanima jer su ostali peći dva janjca, a nakon toga je postrojba povučena u bazu u Zagreb.

Glavna rasprava je odgođena, a nastavak je zakazan za ponedjeljak, 4. veljače 2013. godine u 9 sati.

Zapažanje monitora: Predsjednik vijeća udaljio je iz sudnice gospodina Ivana Pandžu iz HVIDR-e, budući da je isti glasno komentirao iskaz svjedoka.

4. veljače 2013. godine – nastavak dokaznog postupka

Izvjestava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, novinari te predstavnici braniteljskih udruga

U nastavku dokaznog postupka ispitano je osam svjedoka, među kojima su i dvojica bivših pripadnika ATJ "Lučko". Nitko od njih ne raspolaže neposrednim saznanjima o događaju koji je predmet inkriminacije.

Svjedoci **Adolf Krizmanić i Tomislav Kartelo**, *temore criminis* pripadnici navedene postrojbe, izjavili su da u akciji čišćenja terena tijekom koje se dogodio zločin nisu prošli ni kroz kakvo selo niti su vidjeli civile. O zločinu su čuli tek iz medija. Na terenu, u cilju izvršavanja zadaće postrojba nije bila ustrojena na grupe, a zbog nepristupačnog terena uglavnom su se kretali zajedno u jednoj koloni. "*Kud jedan tud svi*", kako je to slikovito opisao svjedok Krizmanić te dodao kako je Žinić kao instruktor posjedovao radio prijemnik te su tako on, Renato Novak, Berislav Garić, čuli da se Čelić koji je na terenu vodio akciju, vratio na početnu poziciju s nekoliko civila.

Josip Čelić potom odveo s terena i da je na kraju akcije, na vrhu brda vidio opt. Drlju i pok. Benetu. S njim su desno od sela prošli Adolf Krizmanić i Ilija Živko. Beneta je tom prilikom opalio rafal prema ovcama.

U akciji je sudjelovalo 50-ak specijalaca te je u daljini čuo pojedinačnu i rafalnu paljbu, no nije mu poznato tko je i gdje pucao. "To nije bilo blizu nas pa nismo to ni provjeravali", dopunio je iskaz Krizmanić.¹²

Svjedočili su i čelnici tadašnje kninske policijske postaje **Zvonko Gambiroža i Miloš Mihić**.

Svjedok Zvonko Gambiroža

Kao bivši zamjenik zapovjednika kninske policijske postaje ispričao je da je s nadređenim Čedom Romanićem na dan ubojstva šestero srpskih civila u Gruborima 25. kolovoza 1995. krenuo prema tom selu u blizini Knina, no kako je bilo loše vrijeme, padala noć i nisu znali put do sela, odustali su i vratili se u postaju ispred koje su vidjeli predstavnike UN-a. Da se "nešto dogodilo" u Gruborima, doznao je od tadašnjeg ravnatelja Službe za zaštitu ustavnog poretka (SZUP) Smiljana Reljića, koji je nazvao postaju i vikao, a navečer je i došao u Knin. Svjedočio je "žučnim raspravama" s ratnim načelnikom sektora specijalne policije Željkom Sačićem i koordinatorom MUP-a Stjepanom Buhinom, koji je ustrajao na tome da se u Gruborima obavi očevid. Očevid ipak nije obavljen, no svjedok ne zna razlog.

Svjedok Miloš Mihić

Tempore criminis zapovjednik kninske policijske postaje, rekao je da ga je o ubojstvima u Gruborima izvijestio zapovjednik civilne policije UN-a i dao mu papir s imenima ubijenih. Mihić je o tome odmah izvijestio načelnika Policijske uprave Kotara Knin Čedu Romanića te dvojicu MUP-ovih koordinatora Buhina i Ivana Barića.

Po naredbi Romanića, svjedok je informaciju UN-a uredno unio u knjigu događaja bez navođenja imena stradalih osoba. Njihov identitet sadržavao je pisani podnesak upućen 26. kolovoza 1995. od Petra Romasova ispred UNCIPOL-a. "Očekivao sam da će se obaviti očevid, no ništa se nije dogodilo, a Romanić mi je poslije rekao da netko zabranjuje očevid", izjavio je Mihić.

Svjedok Ivica Vrtičević

Kao kriminalistički tehničar s kolegom Jozom Bilobrkom bio je zadužen za asanaciju terena te je u Gruborima fotografirao tijela žrtava. Do sela ih je terenskim vozilom dovezao Sačić, koji nije ništa govorio o događaju. Negative iz fotoaparata i videosnimke s terena navečer su, kao i obično, predali u ovlaštenu odjel, u zadarskoj Policijskoj upravi.

"Fotografirali smo, uzimali otiske, a pripadnici Civilne zaštite posmrtnu ostatke stradalih obilježavali su identifikacijskim brojevima. To je bila standardna procedura koja se provodila u sklopu tzv. humane asanacije terena. Ne sjećam se da smo tada fotografirali izgorjeli leš. Ne znam da li je obavljen očevid", objasnio je svjedok.

Svjedok **Ivan Krvavica**, koji je za načelnika krim-policije u Knin došao mjesec dana nakon zločina u Gruborima, rekao je da je za ubojstvo civila doznao poslije od haaških istražitelja na, kako je dodao, 12-satnome maratonskom ispitivanju. Rekao je da je u Kninu trebao ustrojiti krim-policiju jer su tada "počele krađe i otimačine", no ne sjeća se da je bilo ubojstava.

¹² Podsjećamo, prema navodima optužnog akta postrojba je bila podjeljena na četiri grupe. Dvjesto grupama zapovijedali su u punom opsegu optuženi Drljo i Krajina. Grupe pod njihovim zapovjedništvom tijekom pretrage terena prošle su kroz selo Grubori te se upravo zato optuženici terete temeljem zapovjedne odgovornosti.

Bivši načelnik sektora policije u MUP-u **Franjo Đurica** nije znao detalje, no čuo je da je tada u Gruborima došlo do oružanog sukoba. Identično je iskazivao i **svjedok Slavko Raspopović**, bivši policijski djelatnik, *tempore criminis* zadužen za nadzor srpskih civila smještenih u Sabirnom centru u Kninu.

Usvojeni su novi dokazni prijedlozi optužbe pa će se na ročištu zakazanom za **28. veljače 2013., u 9,00h** ispitati u svojstvu svjedoka Berislav Garić, nakon provedene istrage kazneni postupak je u odnosu na njega obustavljen zbog nedostatka dokaza, i Vinko Vrbanac.

Četvorica bivših specijalaca koji se do sada pozivu za svjedočenjem nisu odazvala također će biti neposredno saslušana.

28. veljače 2013. godine – dokazni postupak

Izvjštava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Jelena Đokić Jović, Documenta, novinari, predstavnici braniteljskih udruga iz Domovinskog rata

Nastavljen je **dokazni postupak**.

Svjedok Ilija Živko, okolnosno iskazujući o uvjetima u kojima se predmetna akcija odvijala, rekao je da je tog dana padala jaka kiša, da je bio mokar i da mu se voda slijevala niz leđa ispod kabanice. U akciju su krenuli s mjesta ispred jedne kuće, koja je mogla biti i škola, a gdje su bili okupljeni neki ljudi. Nakon 500-tinjak metara kretanja po ravnom terenu uslijedio je uspon. Nisu bili podijeljeni u grupe i uglavnom su se kretali u koloni. Uspion je trajao oko sat do dva sata. Na vrhu proplanka naišli su na veliko stado ovaca i među pripadnicima postrojbe bilo je šala o tome kako bi trebalo pozvati mesara Lijanovića. S tog platoa do završne linije vodio ih je Žinić, a tamo su bili i I. opt. Drljo i II. opt. Krajina. Dodao je da su oni bili zapovjednici i da su obični pripadnici jedinice uvijek gledali što oni kažu. Instruktori ili zapovjednici su običnim pripadnicima postrojbe prenosili zapovjedi. Svaki instruktor im je bio zapovjednik, a njemu je u bazi bio zapovjednik Josip Čelić. Budući da je na terenu bilo i raznih bandi, svjedok je rekao da je i nakon čišćenja terena mogao ostati netko iza njih, tko bi napravio inkriminirani zločin, a dodao je da smatra da to nije mogao napraviti nitko iz njihove jedinice jer su to sve bili časni ljudi, spremni dati svoj život za ideal za koji su se borili. Na poseban upit branitelja prvooptuženika svjedok je rekao da je, prvi put tijekom predistražnog saslušanja u policiji, čuo da je njihova postrojba tom prilikom bila podjeljena u grupe, a da je on bio u grupi I. opt. Drlje.

Svjedok Stjepan Bego, iskazao je da misli da je tijekom cijele predmetne akcije bio kod automobila. Rekao je da nije bilo nikakvog stradanja civila niti sukoba, jer da je bilo došlo do toga, on bi se sigurno sjećao takvih događaja. Na poseban upit javnog tužitelja svjedok je odgovorio da se ne sjeća da li ga je, kao što je to naveo u svom svjedočkom iskazu svjedok Balunović, Josip Čelić poslao po neke civile.

Svjedok Željko Vidaković, iskazao je da se sjeća kretanja kroz šumu prilikom akcije osiguranja Vlaka Slobode. Zapovjednika akcije Josipa Čelića sjeća se s početka i s kraja akcije. Čelić i Janjić su im na početku akcije rekli da idu osigurati teren. Kretali su se po terenu razvijeni u strijelce, gdje je to konfiguracija dopuštala. Iskazao je da u toj akciji nije sudjelovao Josip Klem jer je bio

operirao koljeno, a iz akcije se sjeća II. opt. Krajine, čijoj je grupi on i pripadao u bazi. 30-ak pripadnika ATJ Lučko sudjelovalo je u akciji, a UKV uređaje su imali zapovjednici. U njegovoj blizini na terenu je bio Anđelko Katić. Dodao je da nije bilo pucnjave i da nije vidio nikakvo selo jer se kretao isključivo kroz šumu. General Markač ih je dočeka istoga dana na proplanku na kraju akcije i rekao im je da se vraćaju u Zagreb u bazu jer je akcija završena te je Vlaka Slobode uspješno prošao. Na poseban upit odgovorio je da on osobno nije vidio generala Markača.

Svjedok Vinko Vrbanac, umirovljeni general HV-a, iskazao je da nema nikakvih neposrednih saznanja o predmetu odnosno kaznenog postupka. Nakon što mu je predsjednik vijeća predočio zapovjed generala Mile Čuka od 23. VIII. 1995. godine, koja prileži spisu, a u kojoj se navodi svjedokovo ime, svjedok je rekao da on prvi put vidi taj dokument. Dodao je da je on zaista od generala Červenka, zapovjednika Glavnog stožera HV-a, dobio zapovjed da sačini zapovjed za izvršenje zadaće osiguranja terena za prolazak Vlaka Slobode. Specijalna policija imala je pritom odraditi glavni dio zadatka. Rekao je da on nije imao neposrednih kontakata s ATJ Lučko, niti je bio na tome terenu, njegova zadaća bila je izrada pisane zapovjedi koju je potpisao general Červenko. Na poseban upit zamjenika Županijskog državnog odvjetnika svjedok je odgovorio da su do njega došle informacije da na odnosnom terenu, prilikom pretrage, nisu pronađene naoružane osobe, već samo neka odbačena borbeno sredstvo.

Svjedok Ivica Delimar, *tempore criminis* pripadnik ATJ Lučko, iskazao je da kritične zgrade nije bio ni u kojem selu prilikom pretrage terena, da nije čuo pucnjavu, da nije vidio da itko puca niti pali kuće, dodao je da nije vidio civile niti naoružane neprijatelje. Na poseban upit da se očituje na iskaz svjedoka Žinića da je on (svjedok Delimar) bio u selu zajedno s Drljom, Benetom, Garićem, rekao je da to nije istina i da nije točno ono što je Žinić naveo u svom iskazu kada je rekao da je čuo da bi zločin počinili sada pok. Igor Beneta i svjedok. Na upit II. opt. Krajine u kakvim je odnosima sa svjedokom Žinićem, s obzirom da je isti naveo da je svjedok izlazio iz sela i da je on mogući počinitelj inkriminiranih događaja, svjedok je rekao da je s istim u najnormalnijim odnosima i da se pozdravljaju.

Svjedok Berislav Garić¹³, *tempore criminis* i još uvijek aktivni pripadnik ATJ Lučko, iskazao je da je sudjelovao u akciji osiguranja trase Vlaka Slobode. Josip Čelić je bio pomoćnik zapovjednika postrojbe Josipa Turkalja i on im je iznio zadatak akcije te ih rasporedio po 4-5 specijalaca po vozilu i uputio u Gračac. Imali su plave i bijele 'Puhove'. Kao običan pripadnik postrojbe nije znao konkretne pravce kretanja, a dodao je da je i danas takva praksa u jedinici da djelatnici nisu upoznati s detaljima akcija. Kretali su se od početne točke, kod vozila, kao cjelina, u koloni. Rukovoditelji koji su zapovijedali akcijom su zapovijedili da se specijalci razvuku u strijelce gdje je teren to dopuštao. Balunović, Žinić, Drljo i Krajina bili su rukovoditelji, a zapovjednik na terenu bio je Josip Čelić. Njih četvorica bili su zapovjedni kadar, imali su zapovjedne ovlasti, a po hijerarhiji je tada glavni bio Josip Čelić. Hijerarhijska struktura iz baze se morala poštivati i na terenu. Čelićeva zapovjed je bila operativna. Svjedok je rekao je da je on dobio svoj raspored po vozilima i da je to vjerojatno bio i raspored policajaca na terenu. On, kao obični pripadnik postrojbe, nije mogao postavljati pitanja o detaljima kretanja, ali bila je praksa da su se raspoređivali na terenu po rasporedu iz vozila, što je tako i danas u postrojbi. Na početku akcije je skupina kojoj je pripadao naišla na tri civila, netko od njih ih je legitimirao i upućeni su u sabirni centar. Te civile su našli na samom početku akcije, dok su se kretali kraj kuća, u

¹³ Berislav Garić imao je status osumnjičenika i pritvorenika u ovom kaznenom predmetu te je kao takav za vrijeme svog boravka u pritvoru vršio uvid u spis, odakle, kako sam navodi u ovom svjedočkom iskazu, crpi većinu svojih sjećanja na kritične događaje. Na sudski poziv se odazvao odjeven u uniformu ATJ Lučko te je od predsjednika vijeća tražio da svjedoči u stojećem položaju iz pijeteta prema svojim poginulim suborcima i žrtvama rata, što mu nije udovoljeno.

naseljenom mjestu. Uvidom u spis zaključio je da se tu nije radilo o Gruborima. Rekao je da je uvidom u spis utvrdio da je on bio raspoređen u grupu Branka Balunovića. Čelića je vidio na početku akcije. Dolaskom na teren, Čelić je napravio podjelu ljudi na grupe i uputio ih na izvršenje zadatka. Iskazao je da je potonje zaključio po tome što je i danas ovakva praksa u ATJ Lučko. Dodao je da misli da mu tada na terenu nitko nije rekao da pripada Balunovićevoj grupi, već je dobio zapovjed od Čelića ili od Balunovića da pazi na svog lijevog i desnog kolegu prilikom pretrage terena. On osobno nije imao radio vezu, a istu su imali voditelji skupina, konkretno Branko Balunović u njegovoj skupini. Na terenu ništa nije upućivalo da su od bilo koga ugroženi, niti su njegovi lijevi i desni kolege na ikoga ili na išta naišli. Kad su došli do brda svi su se okupili i krenuli dalje u koloni. Na poseban upit predsjednika vijeća svjedok je odgovorio da nije vidio Grubore, da nije vidio selo niti da je prolazio kroz naseljeno mjesto. Taj je teren zapamtio po izrazito teškim uvjetima i bio je skoncentriran na svoje kretanje kako se ne bi ozlijedio pa nije vidio nikakve kuće. Nije vidio dim, nije borbeno djelovao, a ne sjeća se ni da je pucao. Na poseban upit zamjenika ŽDO-a, svjedok je odgovorio da se ne sjeća tko su bili njegovi lijevi i desni kolege u toj akciji, a da je tijekom akcije vidio Galića, Krizmanića, Drlju, Krajinu i Balunovića. Za kritične događaje je saznao tek mnogo godina kasnije iz medija. Na poseban upit branitelja prvooptuženika, odvjetnika Pavasovića Viskovića, svjedok je rekao da je s njegovim branjenikom komunicirao nakon jedne TV emisije na temu predmetnih inkriminacija, a da se ne sjeća kontakta s njim prije pritvaranja u ovom kaznenom postupku. Nije znao ni za sebe da će biti pritvoren, a kamo li da bi to znao u odnosu na prvooptuženika. Na daljni upit odgovorio je da se sa sigurnošću ne može sjetiti da bi mu svjedok Balunović naredio da prestane pucati, što je isti rekao u svom svjedočkom iskazu. Dodao je da su možda nekoga od pripadnika čekali pa je pucanj u zrak služio kao sredstvo komunikacije. Na upit branitelja prvooptuženika, odvjetnika Stanića, svjedok je rekao da je točno da je prvooptuženi Drljo u bazi kao instruktor bio zadužen za čitavu postrojbu, ali da je na terenu bilo tko od rukovoditelja iz baze mogao voditi neku grupu ili čitavu postrojbu. Reкао je da nije točan navod svjedoka Balunovića da bi on prijetio svjedoku Šoši da ne govori ništa o kritičnom događaju. Na posebno pitanje prvooptuženog Drlje svjedok je odgovorio da se ne sjeća da mu je rekao u kantini baze ATJ Lučko da je čuo od Milijana Brkića i od Mire Labrovića da će prvooptuženik biti uhićen, a dodao je da nije imao takvu informaciju niti u odnosu na sebe.

Budući da su izvedeni svi dokazni prijedlozi stranaka, predsjednik vijeća pozvao je stranke da se očituju o eventualnim **novim dokaznim prijedlozima**. Tužitelj je predložio da se ispita vještak koji je radio ekshumaciju tijela oštećenika, s ciljem razjašnjavanja nejasnoća povezanih s podacima dobivenim ekshumacijom. Branitelji prvooptuženika su predložili da se u svojstvu svjedoka ispita Mladen Markač, a na okolnost eventualnog susreta i razgovora s prooptuženim Drljom, dana 26. 8. 1995. godine. Branitelj drugooptuženog nije imao daljnjih dokaznih prijedloga. Stranke se nisu protivile dokaznim prijedlozima protustranaka. Vijeće je usvojilo dokazne prijedloge stranaka.

Glavna rasprava je odgođena, a **nastavak** je zakazan za **10. travnja 2013. godine u 9 sati**, kada će se ispitati predloženi svjedok i vještak te će se odrediti datum rekonstrukcije koja će se provesti na licu mjesta.

***Zapažanje monitora:** Izabrana odvjetnica drugooptuženika, odvjetnica Sloković, u nemogućnosti pristupa na ročišta, većinom određuje zamjenske branitelje, kojih smo do sada zabilježili više od 6 za trajanja glavne rasprave predmetnog kaznenog postupka. Isti pasivno prate tijekom postupka, čak i u situacijama kada drugooptuženi postavlja pitanja svjedocima, na način da se samoinkriminira. Iako je optuženikovo pravo na obranu u formalno-pravnom smislu na ovaj način zadovoljno, zbog njezinog opetovanja, smatramo potrebnim ukazati na ovu okolnost.*

10. travnja 2013. godine – dokazni postupak

Izvjštava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate: Jelena Đokić Jović, Documenta, novinari, predstavnici braniteljskih udruga iz Domovinskog rata

Na glavnu raspravu nije pristupio **svjedok Mladen Markač** za kojega dostava poziva nije bila uredno iskazana.

Glavna rasprava je nastavljena ispitivanjem **vještaka prof. dr. Davora Strinovića**. Propisno upozoren, isti je iskazivao na okolnost identifikacije posmrtnih ostataka označenih s KN-01 broj 243, a riječ je o dijelu kostiju jedne osobe koje su u velikoj mjeri oštećene, što od prijeloma, što od izloženosti plamenu. Nakon što je uvodno obrazložio poteškoće skopčane s identifikacijom žrtava rata zbog proteka vremena, kao i zbog oštećenja istih uslijed traume ili izloženosti visokim temperaturama, što je *in concreto* bio slučaj, vještak je iskazivao o identifikaciji predmetnih posmrtnih ostataka koje su 2001. godine obrađivali međunarodni stručnjaci UN-a za potrebe MKSJ-a. Nije bilo moguće preciznije utvrditi dob i spol osobe, samo na temelju posmrtnih ostataka, već je samo konstatirano da se radilo o odrasloj osobi. Termičko djelovanje dovelo je do takvih promjena u sastavu kostiju, da nije bilo moguće iz njih izolirati DNK te izvršiti DNK analizu. Kao mogući uzrok smrti navedene su strijelne ozljede glave i trupa, s obzirom na evidentirane promjene na ostacima kosti lubanje i rebara. Tijelo je na sebi u trenutku smrti imalo dio odjeće smečkaste boje i plave ili bijele traperice. S obzirom na lokaciju pronalaska posmrtnih ostataka, gdje su isti bili izloženi paljevini te s obzirom na informacije o stradanju oštećene Marije Grubor, dobivene od unuke same oštećenice, koja je 26. travnja 2002. pristupila identifikaciji, došlo se u ovom slučaju do identifikacije. Na poseban upit vještak je odgovorio da je greškom u formular prijave činjenice smrti, u podacima za oštećenu Mariju Grubor, u rubrici 'spol' navedena oznaka 'M', iako je iz drugih unesenih podataka, i imena osobe vidljivo da se radilo o osobi ženskoga spola.

Glavna rasprava je odgođena, a nastavak je zakazan za **17. svibnja 2013. godine**, kada će se u mjestu Grubori održati rekonstrukcija kritičnog događaja.

19. studenoga 2013. godine – nastavak dokaznog postupka

Neposredno su, po prvi puta od započinjanja kaznenog postupka, a glavna rasprava započela je u studenome 2011., saslušani *temore criminis* zapovjednici susjednih postrojbi koje su osim ATJ Lučko tog dana sudjelovale u akciji čišćenja terena, u Gruborima, zaseoku pored Knina u kojem su nakon Oluje 1995. ubijeni stariji srpski civili i zapaljane kuće.

Svjedoci **Darinko Mikulić**, *tempore criminis* zapovjednik postrojbe specijalne policije Osječko-baranjske i **Tomislav Čavlek**, koji je kao linijski inspektor bio u sjedištu zapovjedništva akcije u Gračacu, svjedočili su o zapovjednim ovlastima zapovjednika postrojbi na terenu. Optužnica obojicu optuženika za pokolj civila tereti temeljem zapovjedne odgovornosti te je pitanje opsega ovih ovlasti ključno za dokazivanje njihove kaznene odgovornosti.

Voditelje skupina sa zapovjednim ovlastima na terenu činili su rukovoditelji definirani ustrojem same postrojbe. Skupinama ili grupama na terenu zapovijedao je unutar vlastite zone odgovornosti zapovjednik voda ili instruktor specijalističke obuke, a zapovjednik postrojbe nije dužan prenijeti zapovjedne ingerencije u slučaju da akciju ne može nastaviti već ulogu zapovjednika određuje hijerarhijski ustroj postrojbe, naveli su danas saslušani svjedoci.

Svjedok Darinko Mikulić

"U kolovozu 1995. obnašao sam funkciju zapovjednika specijalne jedinice policije Osječko-baranjske. U predmetnoj akciji, sjećam se, postrojba pod mojim zapovjedništvom sudjelovala je kao krajnje lijeva. Karte koje prilježu spisu kaznenog predmeta izrađivale su se dan ranije u odnosu na akciju. Netom prije početka akcije policajci su raspoređeni na udaljenosti od 5 do 10 metara, a dalje su se kretali po azimutu kako bi se lijevi i desni policajci uvijek vidjeli. Tijekom akcija držeći se nepisanog pravila zauzimao sam poziciju na desnom krilu postrojbe kako ne bi došlo do kontakta sa pripadnicima susjedne postrojbe. Inače, desni susjedi bili su pripadnici ATJ "Lučko". U jednom momentu oni su ušli u naš pravac kretanja, a zahvaljujući vlastitoj prisebnosti u zadnji čas izbjegnuto je naš međusobni sukob. Upravo u tom selu naišli smo na civile koje smo uredno popisali i nastavili prema planini iza sela gdje smo očekivali zaostale protivničke formacije.

Postrojba je bila podijeljena u više grupa koje su se obzirom na konfiguraciju terena oblikovale u kolonu, no u akciju smo krenuli razvijeni u strijelce. Svaka grupa imala je svog zapovjednika, a temeljem ustroja postrojbe određenim brojem grupa zapovijedao je zapovjednik voda ili instruktor specijalističke obuke. Sektor specijalne policije bio je nadređen mojoj postrojbi. Kao zapovjednik postrojbe, na posebnom kanalu, imao sam radio vezu sa zapovjednicima grupa unutar postrojbe. Sustav veze bio je aktivan i između mene kao zapovjednika postrojbe i zapovjednika ostalih postrojbi. Prvi policajac ispod mene u hijerarhiji preuzeo bi zapovjedništvo postrojbom da sam ja iz bilo kojeg razloga morao napustiti teren", objasnio je svjedok.

Svjedok Tomislav Čavlek

Zapovjednik akcije koja je zbog počinjenog zločina nad civilima u Gruborima predmet kaznenog postupka bio je Zdravko Janić dok je Stožer akcije bio lociran u Gračacu. Stožer je činio i obavještajni sektor koji je radio na izradi i pripremi karata, odnosno zemljovida za svaku jedinicu. Osim zapovjednog sektora Stožer su činili i linijski inspektori iz odjela za borbu protiv terorizma sa zadaćom postavljanja postrojbi na početnu poziciju, kontakt s policijom radi eventualnog zatvaranja lokalnih prometnica...

"Zapovjednik Janić ovlastio me je za postavljanje na početnu poziciju tri postrojbe, a ja sam se po obavljenoj zadaći vratio u Gračac. Svi zapovjednici dobili su usmene zapovijedi, karte, određena im je zona odgovornosti, opskrbljeni su sustavom veze te su nakon okončanja akcije bili dužni napisati izvješća. Sve postrojbe krenule su u isto vrijeme koje je bilo unaprijed precizirano. Nisam imao saznanja o korištenju vatrenog oružja tijekom akcije. O Gruborima sam saznao iz medija", rekao je svjedok.

Glavna rasprava se nastavlja sutra, **20. studenoga 2013., u 12,00h**, suočavanjem dvojice svjedoka - ratnog načelnika sektora specijalne policije Željka Sačića i zapovjednika postrojbe specijalne policije Josipa Čelića. Obojica su već neposredno ispitana, no iskazi koje su dali drastično su različiti.

Izvištava: Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prate i Jelena Đokić Jović, Documenta, novinari

Nastavljen je **dokazni postupak**.

Svjedok Željko Marković, *tempore criminis* zapovjednik specijalne postrojbe PU brodsko-posavske, nakon što mu je predočeno izvješće o pretresu terena, odgovorio je da je isto vlastoručno napisao i potpisao. Dodao je da se ne sjeća ničega vezanog za kritični događaj.

Svjedok Zoran Cvrk, u kritičnom vremenu zapovjednik specijalne postrojbe PU zagrebačke 'Alfe', nakon što mu je predočeno izvješće o pretresu terena, potvrdio je da ga je vlastoručno napisao i potpisao. Dodao je da je u predmetnoj akciji sudjelovalo više postrojbi, da se ne sjeća točnog rasporeda toga dana, ali da misli da su, kao i inače, postrojbe krenule istovremeno. Karte akcije su dobili u Zapovjedništvu, a imali su ih u jedinici do nivoa instruktora. Instruktori su na terenu neposredno vodili grupe. Rekao je da su u njegovoj postrojbi bile 3-4 grupe, koje je vodio i za njih odgovarao po jedan instruktor. S instruktorima je komunicirao uređajem radio-veze. Bilo je moguće da on tijekom akcije napusti postrojbu, pri čemu bi zapovijedanje preuzeo njegov pomoćnik.

Svjedok Vinko Budiša, *tempore criminis* zapovjednik specijalne jedinice PU splitsko-dalmatinske, potvrdio je da je napisao i potpisao izvješće o pretresu terena koje mu je predočio predsjednik vijeća. Istaknuo je da je zapamtio predmetnu akciju jer mu je taj dan bio i rođendan. Iskazao je da pamti početak same akcije jer je tada naišao na ljudski leš, kod mosta, u potoku, okrenut licem prema dole, odjeven u maskirnu uniformu HV-a i s vezanim rukama. Zbog toga je pozvao policiju iz Knina i čekao je njihov dolazak te nije krenuo s jedinicom u pretres terena. Na poseban upit odgovorio je da je rekao pomoćnicima da ne ide s postrojbom u akciju, pri čemu se po hijerarhiji znalo da će oni zapovijedati. Bilo je nemoguće da cijela jedinica čeka ili da se odgodi kretanje radi takvog razloga. Zdravko Janić je kao zapovjednik skupnih snaga dao zapovijed za kretanje. Pretpostavlja da su postrojbe krenule istovremeno. Svjedok je dodao da se ne sjeća da bi sreo Janića dok je čekao dolazak policije radi pronađenog leša. Janića je izvištavao radio-vezom svakih sat vremena o kretanju postrojbe, o čemu je dobivao informacije, također sredstvima radio-veze, od svojih zamjenika na terenu. Rekao je da se veza zbog konfiguracije terena mogla gubiti. Po formaciji je imao 2 pomoćnika i 6 instruktora specijalističke obuke koji su, potonji, vodili grupe na terenu. Pomoćnici su mu u tom periodu bili Danijel Krolo i Stipan Rojnica.

Svjedok Josip Čelić rekao je da u potpunosti ostaje pri svojim prijašnjim iskazima u predmetnom kaznenom postupku. Dodao je da mu je Željko Sačić sljedeći dan, nakon predmetne akcije, rekao da njegovo prvo izvješće koje je sastavio prema informacijama dobivenim od vođa grupa nije točno i da mora sastaviti novo izvješće budući da je na terenu bilo došlo do oružanog sukoba. Rekao je da je očito da su mu zapovjednici grupa lagali. Sačić je odbio njegov prijedlog da sam pozove vođe grupa jer su oni već bili na putu za Zagreb i rekao je da će ih naknadno kontaktirati, a njemu je naredio da odmah napiše novo izvješće. Iskazao je da je vjerovao da su istinite informacije kojima raspolaže Sačić, budući da je, s obzirom na svoju poziciju, on morao imati najbolje i najpotpunije informacije. Sačić mu je ujedno bio nadređeni, tako da je u njegovoj prisutnosti, u Zapovjedništvu, napisao novo izvješće. U Zapovjedništvu je zatekao i generala Markača i Davorina Pavlovića, a potom ga je Sačić odveo u posebnu prostoriju, gdje mu je,

koristeći se bilješkama koje je zapisao na poleđini njegovog prvog izvješća, naložio što da napiše u novom izvješću.

Svjedok je u spis predao sljedeće dokumente koje je pronašao u vlastitom arhivu:

- presliku karte predmetne akcije
- raspored službe za 25. VIII. 1995., datiran s 24.VIII.1995.
- zapovjed Željka Sačića od 24.VIII.1995.
- njegovo prvo izvješće o akciji, na čijoj poleđini se nalazi Sačićev rukom pisani tekst.

Na poseban upit Zamjenika ŽDO svjedok je odgovorio da se na rasporedu službe nalaze oznake koje su napisali on i zapovjednik Turkalj s kojima su bilježili tko se od pripadnika zaista taj dan i nalazio na terenu. On je u više navrata toga dana stavljao bilješke na popis kada je prozivao pripadnike postrojbe. Instruktoze specijalističke obuke i zapovjednike je specijalno označio na spisku. Dodao je da su instruktori specijalističke obuke bili rukovoditelji u jedinici i zato su oni i bili vođe grupa na terenu. Na poseban upit obrane prvooptuženika svjedok je rekao da je, iako je znao da ATJ Lučko nije postavila zasjede na terenu, naveo taj podatak u svom drugom izvješću jer je vjerovao da je to napravila neka druga jedinica kojom je Sačić zapovijedao. *Tempore criminis* je on sa Sačićem imao prvenstveno profesionalan odnos.

Svjedok Željko Sačić istaknuo je u svom dopisu Sudu da se poziva na svoje pravo da ne svjedoči o onim okolnostima koje bi ga izložile kaznenom progonu, budući da se protiv njega vodi istraga u odnosu na predmetno kazneno djelo, a kazneni postupak je u odnosu na njega razdvojen. Predao je u spis dokument koji je pronašao u vlastitom arhivu:

- Odluka o osnivanju Stožera akcije 'Knin 95' sa Zapovjedi u prilogu.

Nakon što mu je predsjednik vijeća predočio dio iskaza Josipa Čelića o nastanku njegovog drugog izvješća o predmetnoj akciji, svjedok je odgovorio da Čelić laže da mu je on diktirao sadržaj izmijenjenog izvješća. Iskazao je da mu je 26.VIII.1995. ujutro časnik Odjela unutarnje kontrole Specijalne policije, sada pokojni Miljenko Vranković, donio Čelićevo izvješće od prethodnog dana i kartu akcije. Budući da je on na dan akcije bio u Zagrebu, a general Markač ga je obavijestio da je prema izvješću Unutarnje kontrole bilo mrtvih u Gruborima, na njegovu zapovjed došao je u Knin. Prema karti akcije, a temeljem informacija dobivenih od generala Markača, kojeg su Čedo Romanić iz PU Knin i promatrači UN-a obavijestili da se nešto dogodilo u Plavnome, zaključio je da se radilo o selu Grubori, koje je bilo u zoni djelovanja i odgovornosti ATJ Lučko. Potom je otišao za Grubore gdje je došao toga 26. kolovoza oko 11 sati. S njime nisu htjeli ići Romanić i Gambiroža. Po dolasku u selo je vidio da je stanje katastrofalno, da ima mrtvih, porušenih kuća i da to ne odgovara navodima Čelićevog izvješća koje je bio dobio tog jutra. Saznao je od seljana da je tu prolazila neprijateljska vojska i bilo je jasno da je u selu bilo određenih djelovanja, o čemu je obavijestio generala Markača. Rekao je da je od žena iz sela saznao da je oštećenik, usmrćeni Đuro Karanović, bio iz Beograda i definitivno pripadnik VRSK. S Vrankovićem je na odlasku iz Grubora sreo dvojicu ljudi, za jednog od kojih misli da je Veselin Karanović i on mu je potvrdio priču o Đuri Karanoviću. Markač mu je rekao da je dogovoren sastanak s pripadnicima ATJ Lučko kod sela Ramljani i da tamo dođe. Rekao je Cetini da treba obaviti očevid, na što mu je isti odgovorio da je to na sebe preuzeo Čedo Romanić i PU Knin i da je upitno da li će istražni sudac moći doći na lice mjesta. Kad je došao kod sela Ramljani, ATJ Lučko je već tamo bila postrojena i došao je na polovicu razgovora Markača i Čelića. Čelić je objašnjavao zašto gori neka kuća u Ramljanima. Svjedok Sačić nadalje je iskazao da je rekao generalu Markaču što je utvrdio u Gruborima, na što je Markač rekao da Čelića odmah treba zvati u Gračac da napiše novo izvješće. Čelić je došao u Stožer oko 17:30 toga dana, a on je sebi prethodno napravio natuknice o stanju utvrđenom na terenu. Ta skica je bila potrebna za Odjel unutarnje kontrole i za generala Markača. To je bio njegov podsjetnik na ono što je vidio, utvrdio, zaključio kad je bio u Gruborima i što su mu rekli ljudi iz Unutarnje kontrole i mještani Grubora. Čelić je prvo napisao izvješće za akciju u Ramljanima, u kojoj je njegova jedinica sudjelovala tog dana. Pred njim i Markačem je rekao da nije bio u Gruborima, da je bio na 200-300 metara od

sela i da je čuo pucnjavu. Čelić je također tom prilikom rekao da su mu Žinić i Balunović rekli da su čuli pucnjavu, a da s drugim vođama grupa nije razgovarao. Izrazio je čuđenje da je Čelić u prvom izvješću napisao da se ništa nije dogodilo i rekao da je nastao veliki problem s tim što se otkrilo na terenu. Svjedok Sačić je rekao da je moguće da je on Čeliću i dao te natuknice napisane na poleđini njegovog prvog izvješća, ali je dodao da je notorna laž da bi on Čeliću diktirao sadržaj novog izvješća. Imao je dojam da Čelić još treba razgovarati s ljudima iz postrojbe pa da će onda napisati novo izvješće. Čelić je sam pošao u dio prostorije gdje su se nalazili u Stožeru i napisao novo izvješće. U Stožer su oko 19 sati već dolazili i zapovjednici drugih postrojbi. Čelić je lagao i to da zapovjednici iz njegove postrojbe nisu bili u Gračacu, on je drukčije iskazivao haškim istražiteljima i razgovarao je tada sa zapovjednicima iz svoje postrojbe. Čelić je u izvješće interpolirao niz podataka koje nije mogao saznati od njega, kao što je npr. bila godina rođenja Đure Karanovića. Svjedok je rekao, nakon što je po nalogu predsjednika vijeća pročitao u zapisnik sadržaj teksta svoje bilješke, napisane na pozadini prvog Čelićevog izvješća, da je on to napisao, ali da kad se usporede te bilješke s tekstem drugog Čelićevog izvješća, vidi se da to nije isti tekst. Nadalje je iskazao da je dan prije akcije imao informaciju Unutarnje kontrole MUP-a da se na tom području kreće 30-ak četnika. Zapovjedniku ATJ Lučko, Josipu Turkalju, sugerirao je da sljedeći dan on i Čelić dođu na teren, u Stožer u Gračac, s njima je došao i Balunović pa su svi zajedno pošli u Grubore. Čelić je tada rekao da stoji iza svog drugog izvješća i da su mu to potvrdili Žinić i Balunović. Svjedok je iskazao da je znao da Markač želi pokrenuti stegovni postupak protiv svih zapovjednika u akciji, kako bi se utvrdilo zašto je upotrebjeno oružje i zašto su ubijeni ti ljudi. Na to je on, Sačić, upozorio Turkalja i Čelića. General Čermak je zahtijevao da se očevid napravi pred novinarima, ali krim-tehničari koji su izašli na lice mjesta nisu htjeli obaviti očevid i tražili su od njega da ih podrži pred Čermakom. Krim-tehničari su imali nalog da provedu asanaciju terena, a ne očevid, a nije bilo ni istražnog suca niti krim-službenika pa je očevid bilo nemoguće provesti. Rekao je da je to pokušao objasniti Čermaku, kao i da se očevid ne može obavljati pred novinarima. Pored toga, tijela su već bila pomaknuta s mjesta gdje su se nalazila i bila su oprana. Krim-tehničari su samo snimili mrtva tijela.

Potom je svjedok Sačić Sudu predočio svoj rokovnik iz kritičnog vremena iz kojega je pročitao svoje bilješke koje se odnose na inkriminirani događaj gdje stoji 'izvršiti očevid' i gdje je navedeno da se dogodio vatreni kontakt s 10-ak četnika. Po nalogu predsjednika vijeća, priložio je u spis kopije relevantnih stranica odnosno rokovnika iz kojih je vidljivo da je za predmetnu akciju čišćenja terena predvidio 600 ljudi, a naknadno je tamo uputio i ATJ Lučko sa 60 pripadnika. Ista postrojba je dignuta iz baze i poslana na teren po zapovjedi generala Mile Ćuka. Nakon što mu je predsjednik vijeća predočio zapovjed za sudjelovanje u akciji ATJ Lučko, svjedok je rekao da je to za njega i u njegovo ime potpisao njegov zamjenik Rohaček.

Na poseban upit svjedok je odgovorio da je Unutarnja kontrola u svakoj jedinici imala svoje ljude i da je na taj način mogla dobiti podatke o kritičnom događaju. Unutarnja kontrola je informacije o kritičnom događaju mogla dobiti i od generala Čermaka koji je o istome bio obaviješten od međunarodne zajednice. Rekao je da je Žinić Čeliću radio-vezom javio za pucnjavu, a da je Čelić na to digao sidro i pobjegao. Čelić je rekao da je čuo pucnjavu, a rekao je Turkalju da je vidio i dim. Čelić nije smio napustiti teren jer ga ni on ni Markač nisu oslobodili dužnosti. Dodao je da je u neformalnom razgovoru čuo da je Čelić, 'čim su kokoši počele frcat i perje letit', pobjegao iz svoje zone odgovornosti. Janić Čelića nije mogao osloboditi dužnosti, a da pritom nije odredio njegovog zamjenika. Na poseban upit branitelja prvooptuženika, svjedok je odgovorio da Čelić laže da mu je on naložio da u svom drugom izvješću napiše da je pod zapovjedništvom Drlja i Krajine, 20-ak pripadnika ATJ Lučko Grubore stavilo pod kontrolu. Drljo nije napisao izvješće o akciji jer on formalno nije bio imenovan zapovjednikom i zato Markač nije dalje na tome inzistirao. Čeliću je to što je prikupio informacije o kritičnom događaju od njega i Unutarnje kontrole bila slamka spasa da ne bude stegovno i kazneno gonjen za isti. Čelić je bio tamo jedini garant sigurnosti i morao imenovati zamjenika ako je napustio teren i da je on znao za njegovo napuštanje terena bio bi ga sankcionirao.

Budući da se iskazi svjedoka Čelića i Sačića u nekim važnim činjenicama ne podudaraju više je temeljem čl. 239. st. 3. ZKP-a (1997.) donijelo **rješenje o suočavanju svjedoka Čelića i Sačića**. Svjedok Čelić svjedoku Sačiću ponovio je sve ono što je prethodno iskazao u pogledu nastanka bilješki na poledini njegovog prvog izvješća koje je sastavio Sačić i naložio mu što da napiše u drugom izvješću. Dodao je da on te podatke nije mogao znati jer nije tamo bio te da mu ih je Sačić dao. Sačić je rekao Čeliću da mu je već kod Ramljana rekao da u Gruborima ima mrtvih, na što mu je Čelić uzvratilo da je bio čuo pucnjavu. Čelić je negirao da je tom prilikom rekao da je bilo pucnjave. Dodao je da je njemu njegov neposredno nadređeni Janić rekao da se ne vraća u akciju s jedinicom i da je na kraju ispalo dobro da se nije vratio. Sačić je rekao Čeliću da je on kao tajnu informaciju *tempore criminis* znao da su na tom području bili Domobrani i HV sa zasjedama, a da Čelić to nije mogao znati, osim ako je to saznao od Žinića, koji taj podatak navodi u svom izvješću. Čelić je rekao Sačiću da su mu sva četvorica vođa grupa na završnoj liniji rekli da se tijekom akcije nije ništa bilo dogodilo.

Zamjenik Županijskog državnog odvjetnika iz Zagreba, Robert Petrovečki, iznio je **nove dokazne prijedloge** i to da se u svojstvu svjedoka ispituju pomoćnici zapovjednika Specijalne jedinice PU splitsko dalmatinske Danijel Krolo i Stipan Rojnica na okolnosti kretanja te jedinice u predmetnoj akciji; zatim da se kao svjedok ispita i Aleksandar Milošević, kao osoba koja je neposredno nakon kritičnog događaja s pripadnicima UNPROFOR-a ušla u selo Grubori; da se u svojstvu svjedoka ispituju Mladen Markač i Ivan Čermak na okolnosti inriminiranog događaja, kao i svjedoci Joško Morić, Marijan Benko i Smiljan Reljić, pomoćnici Ministra unutarnjih poslova u vrijeme počinjenja predmetnog kaznenog djela te konačno da se u svojstvu svjedoka ispita Milijan Brkić, s obzirom da su neki svjedoci iskazivali da je on pokušao utjecati na sadržaj njihovog svjedočkog iskaza u predmetnom kaznenom postupku. Branitelji prvo i drugo optuženog su izjavili da se ne protive dokaznim prijedlozima tužitelja te je više donjelo rješenje kojim se isti **usvajaju**.

Glavna rasprava je odgođena, a **nastavak** je zakazan za **16. prosinca 2013. godine** te **14. i 20. siječnja 2014. godine**.

Zapažanja monitora:

Mišljenja smo da drugooptuženik, iako de iure ima branitelja, adekvatno ne ostvaruje svoje pravo na obranu. Naime, njegovi brojni zamjenski branitelji i braniteljice koji mijenjaju, njegovu često odsutnu izabranu braniteljicu, samo figuriraju u sudnici i ne upuštaju se u dokazni postupak, nikada ne postavljajući pitanja svjedocima, ne stavljajući primjedbe na iskaze svjedoka, niti bilo kako drukčije, osim svojom fizičkom prisutnošću, sudjeluju u predmetnom kaznenom postupku. Ova primjedba još više dolazi do izražaja u odnosu na iznimno aktivnu i angažiranu obranu prvooptuženika.